

The Project Gutenberg eBook of Jeppe Niilonpoika eli Talonpojan ihmeelliset seikkailut, by Ludvig Holberg

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Jeppe Niilonpoika eli Talonpojan ihmeelliset seikkailut

Author: Ludvig Holberg

Translator: Viljo Tarkiainen

Release date: August 12, 2015 [EBook #49689]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK JEPPE NIILONPOIKA ELI TALONPOJAN
IHMEELLISET SEIKKAILUT ***

Produced by Tapio Riikonen

JEPPE NIILONPOIKA

eli Talonpojan ihmeelliset seikkailut

Viisinäytöksinen huvinäytelmä

Kirj.

LUDVIG HOLBERG

Suomentanut V. Tarkiainen

Agricola Kustannusosakeyhtiö, Helsinki, 1909.

LUDVIG HOLBERG

Ludvig Holberg syntyi 3 p:nä jouluk. 1684 Bergenissä, silloisen Norjan vilkasliikkeisimmässä meri- ja kauppakaupungissa. Hän polveutuu luultavasti talonpoikaissuvusta Trondhjemien tienoilta. Mutta hänen isänsä oli mennyt sotilasuralle ja kohonnut everstiluutnantiksi saakka. Holberg jäi jo nuorena orvoksi vanhemmistaan, sukulaistensa hoidettavaksi. Hän kävi kuusi vuotta Bergenin latinakoulua ja läksi v. 1702 Kööpenhaminaan aikeissa suorittaa ylioppilastutkinnon. Pian hän kuitenkin palasi takaisin kotimaahan, koska hänellä ei ollut varoja jatkaa opintojaan. Oltuaan vuoden kotiopettajana eräässä pappilassa hän lähtee uudelleen Kööpenhaminaan ja suorittaa siellä jumaluusopillisen virkatutkinnon 1704. Taaskin hän saa kotiopettajan toimen Bergenissä, mutta ei viihdy siinä kauan. Matkustamis-into on herännyt hänessä. Hän haluaa päästä läheltä tutustumaan siihen suureen maailmaan, jonka edustajia hän oli lapsuudestaan saanut nähdä kotikaupunkinsa satamassa. Pieni rahasumma taskussa hän suuntaa kulkunsa Hollantiin, kävelee jalan Amsterdamista Aacheniin ja sieltä takaisin. Sairaus ja rahanpuute ajaa hänet jälleen Norjaan, mutta pian hän on uudelleen matkoilla (vv. 1706-1708 ja 1714-1716). Hän kiertele nyt laajalta ympäri Eurooppaa (maamatkat enimmäkseen jalkaisin) Pariisista Roomaan ja Roomasta takaisin Amsterdamiin, elää kaksi vuotta Oxfordissa, vuoden Pariisissa, makaa kuoleman sairaana Genuassa, on melkein aina kuumeessa, taistelee sairautta ja köyhyyttä vastaan, oppii tuntemaan eri kansoja ja eri säätyjä, ranskalaisia pappeja ja englantilaisia ylioppilaita, hollantilaisia merimiehiä ja espanjalaisia munkkeja, saksalaisia oppineita ja italialaisia näyttelijöitä. Matkavuodet ovat hänen oppivuosiansa. Ne vakaannuttavat hänestä miehen, vapauttavat kotoisista ennakkoluuloista. Kaikkiällä hän on innokas huomioidentekijä ja tietojenkerääjä, ja hän saavuttaa laajan yleiseuroppalaisen sivistyksen. Hänestä tulee pohjoismaisen kirjallisuuden tietorikkain ja monipuolisin kirjailija aikansa.

Matkoilta palattuaan asettui Holberg pysyväisesti Kööpenhaminaan. Hän aloittaa kirjailijatoimensa historioitsijana; hänen ensimmäisen teoksensa nimi on "Introduction til de Europaeiske Rigers Historie" (Johdatus Euroopan valtioiden historiaan) v. 1711. Se ja muut tieteelliset julkaisut hankkivat hänelle professorin arvonimen v. 1714, mutta vasta 1717 hän pääsee palkkaa nauttivaksi yliopiston opettajaksi. Hänen opetusaineenaan on metafysiikka, jota hän sydämestään inhoaa; myöhemmin vanhat kielet ja historia.

Vuonna 1719 julkaisee Holberg ensimmäisen kaunokirjallisen tuotteensa, satiiris-koomillisen runoelman, nimeltä *Peder Paars*. Siinä hän ivailee tanskalaisten turhamaisuutta, itsekkäisyyttä, tyhmyyttä y.m. heikkouksia, jotka ovat seurauksena maan pienuudesta ja henkisten näköalain ahtaudesta. Runoelman nerokkaissa kuvauksissa piilee jo pieninä ituina aihe useimpiin Holbergin komedioihin ja vilahtelee ohimennen moni niistä henkilöistä, joiden luonnekuvat hän on myöhemmin perinpohjaisemmin piirtänyt. "Peder Paars" on runsaan ja nopean draamatuotannon edelläkävijä. Kun tanskalainen teatteri ("Den danske Skueplads") avataan v. 1722, alkavat Holbergin kuuluisimmat huvinäytelmät syntyä hämmästyttävällä vauhdilla toinen toisensa perästä, vähintään 7 komediaa vuodessa. Vuoteen 1727 päästyä, jolloin teatteri suljetaan, tavoittelee niiden lukumäärä jo kolmeakymmentä. Tällainen tuotteliaisuus on ainoa laatuansa pohjoismaiden kirjallisuudessa ja sitä omituisempi, kun se on lähtöisin 37-40 vuotta vanhan yliopistonprofessorin kynästä. Tuo hiljainen ja yksinäinen, lempeästi hymyilevä oppinut on laskenut sillä perustuksen tanskalaiselle teatterille ja jättänyt syvät merkit skandinaaviseen kultuurielämään.

Henkiseltä rakenteeltaan on Holberg romaanista heimoa, selkeän ja valistuneen järjen mies. Hän kuuluu n.s. klassilliseen kirjallisuussuuntaan, ja hänen taiteensa suuri esikuva on lähinnä Molière ja ranskalainen komedia, mutta sen juuret ulottuvat italialaiseen naamionäytelmään ja aina roomalaiseen Plautukseen asti. Hän rakentaa kappaleensa varman, säännöllisen suunnitelman mukaan. Juoni kehitellään selvästi ja johdonmukaisesti, aivankuin matemaattinen todistelu, ja lopussa esitetään tulos moraliseeraavan oppilauseen muodossa. Henkilöiden kuvauksessa pannaan pääpaino suurille yleispiirteille; kaikki yksilöllinen, personallinen jätetään pois. Tästä suoraviivaisuudesta johtuu luonteiden selvyys ja täsmällisyys, mutta samalla myös jonkunlainen kaavamaisuus ja yksipuolisuus. Katsoja ei näe henkilöä kaikilta tahoilta, vaan ainoastaan jonkun ominaisuuden, joka on vahvennettu kaikki-määräväksi. Niinpä esim. Holbergin lukuisat lääkärit, asianajajat ja palvelijatyypit sekä monet naisluonteista ovat kaikki sovinnaisia aivokaavailuja, ikäänkuin samaan muottiin valettuja. Mutta parhaissa kappaleissaan, kuten *Erasmus Montanuksessa* ja varsinkin *Jeppe Nilonpojassa* (sen tanskalainen nimi on "Jeppe paa Bjerget"), hän rikkoo klassillisen luonteenkuvauksen ahtaat puitteet ja luo henkilön niin todenmukaisen ja vivahtusriikkaan kuin vaan germaanisen renessanssirunoilija Shakespearen (tai Suomessa Aleksis Kiven) rehevä mielikuvitus on pystynyt luomaan.

"Ajatelkaa Jeppeä!" — lausuu Georg Brandes tutkimuksessaan Ludvig Holbergista — "Kaiken sen mitä haluamme tietää, kun tahdomme oppia tuntemaan jonkun ihmisen, ja paljon enemmän kuin tavallisesti tiedämme ihmisistä, jotka muuten todellisuudessa tunnemme tai tapaamme näyttämöllä, saamme tietää

Jepestä. Kaikkiin kysymyksiin saamme vastauksen. Millainen ihminen hän on, ja miten hän on tullut siksi, mikä hän on? Millainen on hänen mielenlaatunsa, mitä paheita ja mitä hyveitä hänessä on? Kuinka pitkälle hänen tahtonsa voima ulottuu, onko hänellä ymmärrystä ja millainen ymmärrys? Mikä on hänen väkevin intohimonsa? Mihin huvituksiin hän on taipuvainen ja mikä on hänen ihanteensa onnesta? Mikä on hänen turhamaisuutensa tai hänen heikko puolensa, missä narrimaisuus ja tyhmyys pistää hänessä näkyviin? Missä kohdissa hän on ahdasmielinen ja mitkä ovat hänen ennakkoluulonsa? Mitä hän on oppinut, lukenut ja elämässään kokenut? Mikä on se luja ydin hänessä, joka pysyy semmoisenaan kaikissa vaiheissa, ja mitkä hänen ominaisuuksistaan ovat yksinkertaisia tuloksia niistä olosuhteista, joissa hän elää, ja niiden mukana muuttuvia? Mikä on hänen uskontonsa, ja mikä hänen filosofiansa, s.o. millainen käsitys hänellä on elämästä ja kuolemasta, jumalasta ja maailmasta, toisesta elämästä, ja mitä vaikutelmia hän on saanut niiden ihmisten vaelluksesta, joiden kanssa hän on joutunut tekemisiin? Kuinka hän elää, ja millä mielellä hän soisi kuolevansa? Kaikkiin näihin kysymyksiin antaa kappale vastauksen, ja jokainen näistä vastauksista on niin kiinteässä yhteydessä toisten kanssa, että se voidaan johtaa niistä. Siinä on siis Jeppe, joka huvittaa lapsia ja palvelusväkeä, mutta sitäpaitsi toinen Jeppe, joka kiinnittää sieluntutkijan, valtiomiehen, kansanystävän, upseerin, historioitsijan ja lääkärin mieltä."

Holbergin muista komedioista mainittakoon *Ulysses von Ithacia*, jossa hän ivailen mukailee saksalaisten huvinäytelmien luonnottomuuksia ja laskee mitä hilpeintä leikkiä maailman nurinkuruuksista, ja *Erasmus Montanus*, jossa kuvataan paikoillaan pysyvän vanhoillisuuden ja edistysintoisen nuorekkuuden yhteentörmäystä. Taiteelliselta arvoltaan vähäpätöisempiä ovat *Valtioviisas kannunvalaja* (Den politiske Kandestøber), *Arapialainen pulveri* (Den Arabiske Pulver), *Talonpoika satimessa* (Den pantsatte Bondedreng), jotka ovat suomeksi käännettyt. Kaikissa Holbergin kappaleissa tuntuu moraliseeraava pohja-ajatus. Kirjailija on tahtonut huvittaa, mutta samalla myös opettaa ja kasvattaa kansaa, kasvattaa sitä ajattelemaan, käyttämään järkeänsä. Kuvaamalla oman aikansa tyhmyyksiä ja heikkouksia, luuloja ja ennakkoluuloja naurettavassa valossa hän on tahtonut puhdistaa ilmaa taikauskon sumuista ja raivata edistyksen tieltä esteet pois. Hän on tahtonut valistaa ympäristöänsä, parantaa heimoa, kurittaa tyhmien laumaa, kasvattaa lasten parvea, niin että tyhmit häpeisivät ja lapsista kasvaisi ajattelevia miehiä ja naisia. Holberg on pohjoismaisten kirjailijain joukossa aikansa suurin kansan kasvattaja ja kurittaja.

Kun "tanskalainen teatteri" oli pappien yllytyksistä suljettu ja Kristian VI:nnetn pietistinen taantumus alkaa, vetäytyy Holberg takaisin tieteelliseen työhönsä ja julkaisee sarjan huomattavia teoksia, "Tanskan ja Norjan kuvaus" (Dannemarks og Norges Beskrivelse), "Tanskan valtakunnan historia" (Danmarks Riges Historie) j.n.e. Kirjassaan "Breve til en fornem Mand" hän kertoo omasta elämästään. Hänen kaunokirjallisista tuotteistaan tältä ajalta ansaitsee mainitsemista ainoastaan satiiris-filosofinen romaani *Niels Klim* (suom. "Niilo Klimin maanalainen matka"), joka on kirjoitettu latinaksi, koska sen vapaat ajatukset olisivat olleet "vaarallisia" kansan kielellä.

Ne muutamat komediat, jotka Holberg kirjoittaa vuoden 1747 jälkeen, jolloin teatteri taas avattiin, eivät ole hänen parhaitansa. Vanhuus ja 20 vuotta kestänyt ero teatterista oli lamauttanut hänen runoilijavoimiansa.

Holberg eleli yksinäisenä, naimattomana miehenä, hankki melkoisen omaisuuden, jonka hän kiinnitti maatiluksiin. Nämät hän lahjoitti Sorön akatemialle, josta hyvästä hänet sitten korotettiin aatelissäättyyn. Hän kuoli 28 p. tammik. 1754 ja haudattiin ilman minkäänlaisia juhlallisuuksia Sorön multaan.

Aikalaiset olivat unohtaneet hänet. Vasta myöhäinen jälkimaailma on oppinut vähitellen tuntemaan hänen perustavan merkityksensä Tanskan kirjallisuudessa, varsinkin draaman alalla, ja kohottanut hänet pohjoismaisten kirjailijain joukossa sille kunniapaikalle, joka hänelle oikeuden mukaan kuuluu.

JEPPE NIILONPOIKA

ELI

TALONPOJAN IHMEELLISET SEIKKAILUT

HENKILÖT

JEPPE NIILONPOIKA, talonpoika.
NILLA, hänen vaimonsa.
JAAKKO, suutari.
PAROONI NILO.
PAROONIN SIHTEERI.
PAROONIN KAMARIPALVELIJA.
EERIK, lakeija.
TOINEN LAKEIJA.
TUOMARI.
KAKSI TOHTORIA.
VOUTI.
VOUDIN VAIMO.
KAKSI ASIANAJAJAA.
KOLME ASEELLISTA MIESTÄ.
MAUNU.
PALVELIJOITA.

Tapahtuu Jeppe Niilonpojan pihamaalla ja paroonin linnassa.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

NILLA. Tuskin lienee koko kihlakunnassa niin unista vetelystä kuin minun mieheni; tuskin saan häntä valveille, vaikka tukasta kiskon. Nytkin se lurjus tietää tänään olevan toripäivän, ja kumminkin vaan makaa ja vetelehtii näin kauan. Pastori Paavali sanoi minulle äskettäin: "Nilla! sinä olet liian tyyli miehellesi, hän on ja hänen pitääkin olla isäntä talossaan." Vaan minäpä vastasin: "Ei, herra pastori! jos antaisin mieheni hallita vuodenkin, niin ei saisi herrasväki veroansa eikä pappi saataviansa, sillä vuodessa hän joisi suuhunsa kaikki, mitä talossa tavarata on. Vai minä antaisin mieheni isännöidä, joka on valmis myymään karjansa, vaimonsa, lapsensa jopa itsensäkin viinaan!" Silloin meni pastorilta suu lukkoon ja hän vaan pyyhkäisi partaansa. Kartanon voutikin pitää minun puoltani ja sanoo: "Elä, emäntä kulta, ole papin puheista milläsikään! Virsikirjassa kyllä sanotaan, että sinun pitää olla miehellesi nöyrä ja alamainen; mutta verokirjasi, joka on uudempi kuin virsikirja, sanoo taas, että pidä talosi hyvässä kunnossa ja maksa vero; ja sitäpä et taidakaan tehdä, ellet joka päivä ole miehesi kanssa tukkanuottasilla ja aja häntä työhön vitsan väellä". Nytkin kiskoin hänet vuoteesta ja läksin ladolle katsomaan, kuinka työ siellä sujui; vaan kun tulin takaisin, istui hän tuolilla ja, suoraan sanoen, torkkui toinen jalka housunlahkeessa; ja silloin minun piti ottaa patukka seinältä ja pehmittää Jeppe kultaani, kunnes sain hänet ihan valveille taas. Hän ei edes pelkää muuta kuin mestari Eerikkiä (sen nimen olen patukalleni antanut). Hei Jeppe! etkö sinä senkin nautta ole saanut vielä vaatteita päällesi? Vai haluttaako sinua vielä kerran joutua tekemisiin mestari Eerikin kanssa? No Jeppe, pian tänne!

Toinen kohta.

JEPPE. NILLA.

JEPPE. Maltahan nyt hiukkasen, että saan vaatteet päälleni! Enhän minä voi lähteä kaupunkiin kuin porsas, paljain kintuun ja ilman takkia.

NILLA. Etkö sinä ruoja olisi ehtinyt jo panna vaikka kymmenet housut jalkaasi, sittenkun aamulla sinut herätin?

JEPPE. Oletko pannut pois mestari Eerikin käsistäsi?

NILLA. Olen, mutta kyllä se sieltä taas löytyy, jos et pidä parempaa kiirettä. Suoria paikalla tänne, matelija! Tänne näin! Sinun pitää mennä nyt kaupunkiin ostamaan minulle kaksi naulaa vihreätä

saippuaa; tässä on rahat. Mutta muista nyt, että joll'et ole neljän tunnin perästä taas kotona, niin tanssii mestari Eerikki turkin polskaa selässäsi.

JEPPE. Mitenkä minä ehdin kävellä neljä peninkulmaa neljässä tunnissa?

NILLA. Kuka sinun kärkee kävellä, tomppeli. Saat juosta. Nyt olet kuullut tuomiosi, tee sitten niinkuin haluttaa.

Kolmas kohta.

JEPPE (Yksin). Nyt se lutti menee sisään syömään suurusta ja minun mies-poloisen pitää kävellä neljä penikulmaa kuivin suin ja suuruspalaa maistamatta. Onkohan kellään niin saakelin pahaa akkaa kuin minulla? Luulenpa ihan, että se on itse Lusifeeruksen serkkuja. Kaikki näillä seuduilla sanovat, että Jeppe juo, mutta he eivät sano, miksi Jeppe juo; sillä kun minä palvelin kymmenen vuotta sotaväessä, niin en koko sinä aikana saanut niin monta kertaa selkääni kuin nyt saan yhtenä ainoana päivänä tuolta kirotulalta naasikalta. Hän pieksää minua ehtimiseen, vouti ajaa minua työhön kuin otusta ja lukkari elostelee eukkonin kanssa. Onko sitten ihme, että juon? (Panee päälleen.) Enkö saisi käyttää hyväkseni niitä keinoja, mitä luonto meille tarjoaa huoliettemme haihduttamiseksi? Jos olisin pöllöpää, niin en tuota ottaisi niin kipeästi sydämelleni, enkä myöskään joisi; vaan kun minulla nyt kerran on ällä päässä, niin senpävuoksi se koskee minuun kovemmin kuin muihin ja senvuoksi en voi olla juomatta. Naapurini Moens Christoffersen sanoo minulle usein, niinkuin ystävä ainakin: "Piru vieköön sun ihramahasi, Jeppe!" — sanoo hän — "antaisit sille eukkollesi kerran aika löylyn, niin kyllä muija siitä talttuisi." Mutta minäpä en voi tehdä sitä, ja kolmesta syystä. Ensiksi, kun en uskalla. Toiseksi, kun sängyni takana riippuu se kirottu mestari Eerikki, jota selkäni ei voi koskaan ajatella itkemättä. Kolmanneksi, kun minä — sen sanon ollenkaan itseäni kehumatta — olen perin hyvänahkainen mies ja kunnan kristitty, enkä koskaan hanki kosta, en edes lukkarillekaan, joka pitää minun eukkoani kerta toisensa perästä; sillä minä uhraan hänelle kaikkina hänen kolmena kolehtipyhänään roponi kaupantekijäisiksi, vaikkei hänessä ole miestä sen vertaa, että tarjoisi minulle edes tuopin olutta vuodessa. Ei mikään ole minua niin pistänyt kuin ne myrkylliset sanat, jotka hän viskasi minulle viime vuonna; sillä kun kerroin hänelle, kuinka eräs äkäinen härkä, joka ei koskaan ketään pelännyt, kerran säikähti minua, vastasi hän: "Etkö nyt tuota ymmärrä, Jeppe? Härkä huomasi, että sinä olet vielä sarvekkaampi ja paksupäisempi kuin se itse, eikä sentähden uskaltanut ruveta etevämpänsä kanssa puskusille". Kysyn teiltä, hyvät ystävät, eikö semmoiset sanat viillä rehellistä miestä luihin ja ytimiin. Olen kuitenkin niin siivoluontoinen, etten ole koskaan toivonut akkani kuolemaa. Päinvastoin, kun hän viime vuonna sairasti keltakuumetta, toivoin hänen paranevan; sillä kun helvetti jo on täynnänsä pahoja akkoja, voisi paholainen lähettää hänet takaisin maan päälle, ja niin tulisi jälkimäinen villitys vaan kahta kauheammaksi. Mutta jos lukkari kuolisi, niin olisinpa iloinen sekä omasta että muiden puolesta; sillä se mies ei tee minulle muuta kuin paljasta pahaa eikä siitä ole seurakunnallekaan mitään siunausta. Oppimaton tollo, jolla ei ole ääntä äyrin verosta ja joka ei pysty kunnolleen edes vahakynttilöitä valamaan. Entinen lukkari Kristo se oli toista, se mies. Se kun vetäisi virren, niin se aikoinansa otti uskon pois kahdeltatoista lukkarilta, semmoinen ääni sillä oli. Kerran minä päätin Nillan kuullen tehdä tenän lukkarille, kun hän haukkui minua napalangokseen, ja sanoin: "Piru olkoon sinun napalankosi, lukkari-Matti!" Vaan kuinkas kävi? Mestari Eerikki otettiin heti naulasta riidan ratkaisijaksi, ja Nilla pehmitti selkänahkani, niin että minun piti pyytää anteeksi lukkarilta, vieläpä kiittää häntä siitä kunnia, minkä hän, joka on niin korkeasti oppinut mies, suvaitsi osoittaa minun huoneelleni. Siitä päivin en ole enää koskaan ajatellut vastarintaa. Niin, niin, Moens Christoffersen! kyllä sinun ja muiden talonpoikien kelpaa puhua, kun ei emännillänne ole mestari Eerikkiä sängyn takana. Jos voisin jotakin toivoa tässä maailmassa, niin rukoilisin ettei Nillalla olisi käsiä tahikka minulla selkää; suutansa hän kyllä saa soittaa, niin paljon kuin haluaa. (Arvellen.) Mutta mitä jos pistäytyisin Jaakko suutarin luo matkan varrella? Kyllä kai hän antaa minulle ryypyn viinaa velaksi; sillä pitäähän minulla olla aamutuimaan jotakin suuhunpantavaa. Hoi Jaakko suutari! Oletko valveilla? Avaa ovi, Jaakko!

Neljäs kohta.

JAAKKO SUUTARI (paitahisasillaan). JEPPE.

JAAKKO. Kuka lempo se näin varhain sisään pyrki?

JEPPE. Hyvää huomenta, Jaakko suutari!

JAAKKO. Kah, Jeppekös se on? Sinäpä olet tänään varhain liikkeellä.

JEPPE. Anna minulle viinaa killingillä, Jaakko!

JAAKKO. Miks'ei, kun vaan paiskaat killingin kouraani.

JEPPE. Sen saat huomenna, kun palaan matkalta.

JAAKKO. Jaakko suutari ei anna velaksi. Tiedänhän minä, että sinulla aina on killinki tai pari, millä maksaa.

JEPPE. Ei, hitto vieköön, ole muuta kuin joku killinki, minkä akkani pisti mulle käteen kaupungin ostoksia varten.

JAAKKO. Mutta näes, voithan ostaessasi tinkiä pari killinkiä tavaran hinnasta. Mitä menet ostamaan?

JEPPE. Kaksi naulaa vihreätä saippuaa.

JAAKKO. No sano, veikkonen, että naula maksoi pari killinkiä enemmän kuin maksoikaan.

JEPPE. Mutta minä pelkään, että jos Nilla saa sen tietää, niin olen hukassa.

JAAKKO. Mitä vielä! Mistä hän sen saisi tietää? Voithan vannoa, että kaikki rahat menivät saippuaan. Oletpa tuhma kuin pässi.

JEPPE. Se on totta, Jaakko! niin teenkin.

JAAKKO. No killinki tänne sitten.

JEPPE. He, tuossa on. Mutta anna minulle yksi killinki takaisin.

JAAKKO (Tulee lasi kädessä, juo). Terveeks, Jeppe!

JEPPE. Joitpa kuin lurjus.

JAAKKO. Mitä! Etkö tiedä olevan tapana, että isäntä juo vieraidensa maljan?

JEPPE. Kyllä tiedän, mutta hiisi vieköön sen, joka ensin sen tavan keksi. Maljasi, Jaakko!

(On pureksinut ensin mälliä, vaan pistää sen taskuunsa, ennenkuin juopi).

JAAKKO. Kiitos, Jeppe! Ota vielä toisellakin killingillä; et kai kehtaa ruveta viemään sitä Nillalle takaisin? Vaan tarvitsethan palattuakin ryyppyn ruumiisi virkistykseksi? Minulla ei totisesti ole äyriäkään antaa takaisin tällä kertaa.

JEPPE. No, kun se kerran on mennäkseen, niin menköön yksin tein, niin että tunnen saaneeni jotakin tyhjään vatsaani. Vaan jos siitäkin menet maistelemaan, niin en maksa mitään, tiedä se.

JAAKKO. Maljasi, Jeppe!

JEPPE. Herra varjelkoon ystäviämme ja tuhotkoon kaikki vihollisemme. (Juo). Sepä tuntui hyvälle vatsanpohjukoissa. Ah-hah!

JAAKKO. Onnea matkalle, Jeppe!

(Menee.)

JEPPE. Kiitos, Jaakko suutari!

Viides kohta.

JEPPE (Yksin. Tulee iloiseksi ja alkaa rallattaa.)

Valkea kana ja kirjava kana ne hyppäsi kukon niskaan...

Ah, jospa vielä uskaltaisin juoda yhden killingin. Ah, jospa vielä uskaltaisin juoda yhden killingin. Sen teen kuin teenkin. Ei, saakeli sentään, silloin mun paha perii. Jos vaan pääsen kapakan näkyvistä loitommalle, niin ei hätää mitään; mutta se tuntuu kuin väkisin pitelevän minusta kiinni. Mennään sisään. (Aikoo mennä, vaan seisahtuu.) Ai-ai Jeppe, mitä nyt aiot tehdä? Tuntuu kuin Nilla seisoi tiellä edessäni, mestari Eerikki kädessä. Parasta on, että käännyn takaisin. Ah, jospa uskaltaisin juoda vielä yhden killingin. Vatsa sanoo: juo, selkä sanoo: elä juo. Kumpaa minun nyt on kuultava? Eikö vatsa ole varmempi kuin selkä? Luulenpa että on. (Arvellen.) Kolkutanko? Hoi, Jaakko suutari! Tule ulos! Mutta se perhanan akka tulee taas mieleeni. Kun se vaan ei löisi selkäluita rikki, viis minä muusta veisaisin; mutta se pieksää kuin p— — — (Aikoo mennä). Jumala paratkoon! Mitä teen minä mies parka nyt? Hillitse luontosi, Jeppe! Olisihan häpeä syöksyä onnettomuuteen yhden mitättömän viinaryypyn takia. Ei, se ei saa tapahtua tällä kertaa. Minä lähden matkaani. (On vaikea seisoa, tahtoo aina kallistua

kantapäilleen). Ah, jospa uskaltaisin juoda vielä yhden ainoan killingin. Oli onnettomuus, että pääsin ensinkään viinan makuun; nyt en enää voi paikalta liikahtakaan. Mars matkaan, jalat! Piru teidät periköön, ell'ette siitä liikkeelle lähde! Mutta ne kanajlat eivät vaan tahdo. Ne pyrkivät kapakkaan takaisin. Jäseneni käyvät sotaa keskenään: vatsa ja koivet vetävät kapakkaan, ja selkä tahtoo kaupunkiin. (Lyö hatulla jalkojaan). Ettekö mene, senkin koirat! Senkin naudat! Ettekö mene, senkin koirat! Senkin naudat! Senkin lurjukset! Ei perhana sittenkään, ne pyrkivät vaan takaisin kapakkaan; pahempi leikki on saada ne kääntymään pois kapakasta kuin saada laukki tammani ulos tallista. Ah jospa uskaltaisin juoda vielä yhden ainoan killingin. Kenties Jaakko suutari uskoo minulle velaksi killingin tai parin viinat, jos oikein hartaasti rukoilen? Hei, Jaakko! vielä naukku viinaa kahdella killingillä.

Kuudes kohta.

JAAKKO. JEPPE.

JAAKKO. Kas vaan, Jeppe! Joko olet tullut takaisin? Jopa arvelinkin, että sinä jäit liian vähälle. Mitä se semmoinen tilkka miehessä tuntuu? Eihän siitä vielä kaulakaan kastu.

JEPPE. Niinpä kyllä, Jaakko! Anna minulle vielä yhdellä killingillä. (Itsekseen.) Kun saan sen suuhuni, niin hänen on pakko jättää se minulle velaksi, tahtokoonpa sitten tai ei.

JAAKKO. Tässä on ryyppy, mutta ensin rahat.

JEPPE. Ensin napsu, sitten maksu, niinhän sananlaskukin sanoo.

JAAKKO. Ei nyt huolita sananlaskuista! Ellet maksa etukäteen, et saa pisaraakaan. Minä olen vannonut, etten anna velaksi kenellekään, en edes kartanon voudille.

JEPPE (Itkusilmin.) Etkö sentään antaisi minulle velaksi? Olenhan minä rehellinen mies.

JAAKKO. En pisaraakaan.

JEPPE. No tuoss' on sitten kolikko, senkin kitupiikki! Nyt se on tehty; juo nyt, Jeppe! — Ah-hah, miten hyvää se teki.

JAAKKO. Se lämmittää sisuksia kuin leivinuuni.

JEPPE. Niin, mutta paras puoli viinassa on se, että se antaa miehelle niin rautaisen rohkeuden. Nyt en muistele enää Nillaani enkä mestari Eerikkiä, semmoisen muutoksen sai minussa aikaan viimeinen naukku. Kuules, Jaakko! Osaatkos tämän laulun?

Herra Pentti se riiteli rouvansa kans,
Tiluranttanttaa, tiluranttanttaa!
Niin kiivaasti illalla kammarissans,
Tiluranttanttaa, minä laulelen vaan!
Ja lintunen lauleli yksikseen,
Tiluranttanttaa, tiluranttanttaa!
Piru vieköön sen Nillankin nahkoineen,
Tiluranttanttaa, minä laulelen vaan!
Läksin minä kesäyönä kulkemaan,
Tiluranttanttaa, tiluranttanttaa!
Se lukkari on koira ja konna vaan,
Tiluranttanttaa, minä laulelen vaan!
Minä harmolla maantietä ratsastin,
Tiluranttanttaa, tiluranttanttaa!
Susi syököön sen koiran, sen lukkarin,
Tiluranttanttaa, minä laulelen vaan!
Mutta tiedätkös, mikä minun muijani on,
Tiluranttanttaa, tiluranttanttaa!
Hän on suuri lunttu ja kunniaton,
Tiluranttanttaa, minä laulelen vaan!

Ja tämän laulun olen minä itse sepittänyt!

JAAKKO. Älä hiidessä.

JEPPE. Jeppe ei olekaan niin tyhmä kuin sinä luulet; olenpa minä suutareistakin tehnyt tällöisen

veisun (laulaa):

Ja suutari viulua vingutti vaan, filepom! filepom!

JAAKKO. Voi sinua narria! Pelimanneistahan se on tehty.

JEPPE. Niinpä, totta vie, onkin. Kuules, Jaakko, anna minulle vielä tilkkanen viinaa.

JAAKKO. Hyvä! Nytpä näen, että on sinussa sentään hitunen kunnan miestä, kun suot minulle jonkun rahapennin.

JEPPE. Hei Jaakko! Annas minulle vaan neljällä killingillä.

JAAKKO. Annetaan, annetaan.

JEPPE (laulaa taas)

Vettä juopi maa.
Meri janoaa.
Taivas juoda saa,
Kaikki, kaikki tyyni juopi;
Miks'en minäki
Siis joisi janooni?

JAAKKO. Maljasi, Jeppe!

JEPPE. Kippis!

JAAKKO. Jätä minullekin!

JEPPE. Takkar so mykky! Önska tej lykky! Jeeklaranamma me horn ok krykky!

JAAKKO. Mitä minä kuulenkaan! Osaatko sinä venskaakin?

JEPPE. Juu, te vara venska para; mut en minä puhu sitä muuten kuin juovuksissa.

JAAKKO. No sittenhän sinä puhut sitä ainakin kerran päivässä.

JEPPE. Minä olenkin ollut kymmenen vuotta malitäärinä ja oppinut ruotsit ja saksat.

JAAKKO. Kyllä minä sen tiedän. Mehän olimme kaksi vuotta samassa komppaniassa.

JEPPE. Totta totisesti; nyt vasta muistan. Nehän hirttivät sinut kerran, kun sinä karkasit tiehesi Vismarin tappelussa.

JAAKKO. Vähältä piti, etten jo hirressä heilunut, mutta armo toki annettiin. Niin hiuskarvan nenässä se on riippunut monen miehen henki.

JEPPE. Se oli saakelin suuri vahinko, ettei sinua hirtetty, Jaakko! Mutta etkö sinä ollut mukana siinä slaagissa tuolla nummella... muistat kai itse?

JAAKKO. Häh, tietysti olin.

JEPPE. En unohda kuuna kulloissa päivänä ensimmäistä paukkua, minkä ruotsalaiset ampuivat. Ne sihtasivat niin perhanan varomattomasti, että siinä kaatui kerralla 3,000 miestä, vai oliko niitä 4,000. Te va nu förpaiskattua, Jaakko! Tu te praa komma hook. Nu vara ja liite jänis i pöksona siinä nujakassa.

JAAKKO. Niin niin, kuolema se ottaa miehen lujille; se panee ajattelemaan autuuden asioita, kun pitää marssia päin vihollista.

JEPPE. Niinpä kyllä; mistä tuo sitten tulleekaan. Ennen sitä suurta ampulatsuunia luin minäkin koko yön kuningas Taavetin salmia.

JAAKKO. Mutta minusta on kumma, miten sinä, joka olet ollut sotamiehenä, nyt annat akkasi komenteerata talossa.

JEPPE. Minäkö! Jos hän olisi nyt tuossa kämmenissäni, niin saisitpa nähdä, miten minä panisin pitkin pakaroita. Vielä ryyppy, Jaakko! Minulla on vielä taskussa 8 killingiä, ja kun ne on juotu, niin sitten ryyppätään velaksi. (Huutaa perästä.) Tuo samalla tuoppi olutta!

Ja Leipsigiss' oli mies,
Ja Leipsigiss' oli mies,

Ja Leipsigiss' oli suutaris-mies,
Ja Leipsigiss' oli suutaris-mies,
Ja Leipsigiss' oli mies,
Se mies otti sitten eukon...

JAAKKO. Terveeks, Jeppe!

JEPPE. He—he—he— —hee! Hei, sinun maljasi ja minun maljani ja kaikkien hyvien ystävien malja! He—he—hee!

JAAKKO. Emmekö juo voudinkin maljaa?

JEPPE. Olkoon menneeksi. Anna minulle vielä yhdellä killingillä. Vouti on kelpo mies; kun pistämme sille taalarin kouraan, niin se vannoo vaikka sielunsa autuuden kautta, että me emme voi maksaa maaveroamme. (On hakenut rahaa kaikista taskuistaan, vaan ei löydä.) Sano minua konnaksi, jos minulla on enää äyriäkään. (Nikottaa.) Mutta usko minulle vielä velaksi pari ryyppyä.

(Viheltää ja tanssii.)

JAAKKO. Ei veikkonen! Sinä et siedä enää. Ja minä en anna vieraiden tehdä tuhmuuksia talossani ja juoda enemmän kuin heidän terveytensä sallii. Ennen seisokoon kauppani; sillä se on synti.

JEPPE. No vielä yksi naukki!

JAAKKO. Ei yhtään, Jeppe! En anna pisaraakaan; ajattelehan, että sinulla on pitkä matka edessä.

JEPPE. Sinä koira, konna, peto, ryökäle! Hei, hei—iii!

JAAKKO. Hyvästi, hyvästi! Onnea matkalle!

(Menee).

Seitsemäs kohtaus.

JEPPE. (Yksin). Prr, Jeppe! (Kaatuu.) Nyt sinä olet humalassa kuin sika. Jalat eivät tahdo enää kannattaa. Pysyttekö pystyssä, ryökäleet! Kas niin! Paljonko kello on? (Menee ovelle päin.) Hoi Jaakoppi, rajasuutari! Lempo vieköön. Vielä yksi naukki! Seis siivosti, koirat! Soikoon saakeli, jos ne eivät pysy paikoillaan. Tattis, Jaakko! Otetaanpa pieni tuikku aamutuimaan. (Luulee näkevänsä jonkun.) Kuules, veli; mistä menee tie kaupunkiin? Seis, sanon minä! Katsokaahan, se porsas on ihan humalassa. Sinä joit kuin lurjus, Jaakopin poika! Onko tuo nyt olevinaan täysi lasillinen?... Sinä olet saita kuin turkkilainen.

(Näitä höpistessään hän kaatuu maahan ja nukkuu siihen.)

Kahdeksas kohtaus.

PAKOONI NIILES. SIHTEERI. KAMARIPALVELIJA. KAKSI LAKEIJAA.

PAROONI. Tänä vuonna näyttää tulevan hyvä sato; katsokaa, kuinka täyteläistä vilja on pelloissa.

SIHTEERI. Niin näkyy, teidän armonne! Mutta senpä vuoksi viljatynnörin hinta ei tänä vuonna pääsekään nousemaan yli 5 markan.

PAROONI. Mitäpä se haittaa. Talonpojat tulevat kuitenkin aina paremmin toimeen hyvinä vuosina.

SIHTEERI. En ymmärrä, kuinka tuo oikeastaan on. Mutta talonpojat valittavat kuitenkin aina ja käyvät anelemassa siemenviljaa, olipa vuodentulo hyvä tai huono. Jos niillä on jotakin, niin sitä hurjemmin ne juovat. Täällä asuu lähistöllä muuan kapakoitsija, jonka nimi on Jaakko suutari, ja se on nylkenyt monta talonpoikaa putipuhtaaksi. Sanotaan hänen panevan suolaan olueensa, jotta janottaisi sitä pahemmin, mitä enemmän juo.

PAROONI. Se mies on ajettava tiehensä. Mutta mikä tuossa tiellä makaa? Sehän on kuollut mies. Nykyisin ei kuule enää muuta kuin onnettomuuksia. Juoskoon teistä joku katsomaan kuka se on.

LAKEIJA. Se on Jeppe Niilonpoika, jolla on se ilkeä eukko. Noh, nous' ylös, Jeppe! Ei se pölkkyy herää, vaikka löisimme ja kiskoisimme sitä tukasta.

PAROONI. Anna sen sitten maata. Olisipa hauska tehdä sille joku pieni kepponen. Teillähän on tavallisesti näppäriä päänäpistöjä varalla. Keksikää nyt jotain oikein hupaista.

SIHTEERI. Minusta olisi sukkelaa, jos panisimme paperikauluksen hänen kaulaansa ja leikkaisimme hänen tukkansa lyhyeksi.

KAMARIPALVELIJA. Minusta olisi vielä sukkelampaa, jos holvaisimme hänen naamansa musteella ja asettaisimme jonkun katsomaan, minkälaisen pöllyn akka hänelle antaa, nähdessään miehensä tulevan kotiin sen siivoisena.

PAROONI. Se ei olisi hullumpaa. Mutta lyönpä vedon, että Eerik keksii vielä hullunkurisemman juonen. Sano suoraan, mitä mietit, Eerik!

EERIK. Minä esittäisin, että riisuisimme häneltä kaikki vanhat ryysyt ja veisimme hänet paroonin parhaaseen sänkyyn ja kun hän sitten aamulla herää, kohtelisimme häntä kaikki kuin herraa talossa, niin ettei hän saisi selvää, miten hänelle oikeastaan on käynyt. Ja kun me sillä neuvoin saamme hänen uskomaan, että hän on parooni, niin juotamme hänet taas humalaan ja panemme hänet taas vanhoihin vaatteisiin ja kannamme hänet takaisin tälle samalle rikkatunkiolle. Jos tämän taitavasti toimitamme, niin sen vaikutus on oleva ihmeellinen, ja Jeppe luulee ihan varmaan nähneensä unta taivaan ihanuudesta tai todella olleensa paratiisissa.

PAROONI. Sinä olet suuri mies, Eerik, ja senvuoksi sinulta ei puutu suuria suunnitelmia. Mutta entäpä jos Jeppe nyt herää kesken kaiken?

EERIK. Sitä hän ei tee, minä takaan sen. Sillä tuo samainen Jeppe on suurin unikeko koko kihlakunnassa. Viime vuonna sidottiin koetteeksi raketti hänen niskansa taakse, mutta vaikka raketti paukahti, ei hän sittenkään herännyt.

PAROONI. Olkoon sitten menneeksi. Kantakaa hänet heti pois, pukekaa hänen päällensä hieno paita ja viekää hänet minun parhaaseen sänkyyni.

TOINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohta.

JEPPE (Makaa paroonin sängyssä, kultakankaasta tehty yönuttu edessä tuolilla; hän herää ja hieroo silmiään, katselee ympärilleen ja hämmästy, hieroo taas silmiään, pitelee päätänsä ja tapaa kullalla kirjaillun yömyssyn käteensä; kostuttaa syljellä silmiään ja hieroo niitä uudestaan, kääntää myssynsä nurin ja tarkastelee sitä kaikilta puolin, katselee hienoa paitaansa, yönuttuansa ja kaikkea ympärillään ja vääntelee omituisesti naamaansa. Samalla kuuluu hiljaista soittoa ja Jeppe panee kätensä ristiin ja itkee. Kun soitto on tauonnut, alkaa hän puhua:)

Mitä tämä on? Mistä tämä komeus, ja miten minä olen tänne joutunut? Näenkö minä unta, vai olenko valveilla? Ei, kyllä minä olen ihan valveilla. Missä on vaimoni, missä ovat lapseni, missä on taloni, ja missä on Jeppe? Kaikki tyyni on muuttunut ja minä myös. Mitä tämä oikeastaan on? (Huutaa hiljaa ja arkailleen.) Nilla! Nilla! Nilla! Tuntuu kuin olisin taivaan salissa, Nilla! enkä minä ole sitä millään ansainnut. Mutta olenkohan se minä? Nyt tuntuu että *kyllä*, nyt tuntuu taas *ettei*. Kun tunnustelen selkääni, joka vielä on hellä äskeisen saunoituksen perästä, kun kuulen oman ääneni ja koettelen hampaani koloa, niin minusta tuntuu, että minähän se olen. Mutta kun katselen myssyäni, paitaani ja kaikkea tätä komeutta ympärilläni, ja kun kuuntelen tuota kaunista soittoa, niin en, lempo vieköön, saa päähäni, että tämä mies olisin minä. Ei, se en ole minä; en tuhat tulimmaista olekaan. Mutta enhän vaan nähne unta? Minusta tuntuu siltä ettei. Nipistänpä koetteeksi käsivarttani; jos siihen ei koske, niin minä näen unta, mutta jos koskee, niin minä en näe unta. Ai ai... Se koski, siis minä olen valveilla. Varmasti olen valveilla, siitä uskosta minua ei saa kukaan luopumaan, sillä ellen olisi valveilla, niin mitenkäs minä... Mutta kuinka sitten on mahdollista, että minä olen valveilla, kun oikein ajattelen? Olenhan minä Jeppe Niilonpoika, siitä ei epäilemistä. Tiedänhän minä, että minä olen köyhä talonpoika, toisen orja, lurjus, tollo, maan mato, nälkäinen rotta ja lukkarin napalanko. Kuinka minä sitten vois olla keisari ja herra tällaisessa linnassa? Ei, se on sittenkin vaan unta. Parasta, että odotan kärsivällisesti, kunnes herään. (Soitto alkaa taas ja Jeppe rupeaa taas itkemään.) Ah, voiko tällaista sitten kuulla unissaan? Se ei ole mahdollista. Mutta jos se on vaan unta, niin enpä tahtois ikinä herätä; ja jos minä olen hullu, niin enpä tahtois ikinä tulla viisaaksi; vaan käräjiin minä vetäisin sen lääkärin, joka minut parantaisi, ja hiiteen ajaisin sen miehen, joka minut herättäisi. Mutta minä en näe unta enkä myöskään ole hullu, sillä minä muistan kaikki, mitä minulle on tapahtunut. Minä muistan, että isävainajani oli Niilo, isoisäni Jeppe, niinkuin minäkin; ja vaimoni nimi on Nilla ja hänen patukkansa mestari Eerikki ja poikani Hannu ja Risto ja Niilo. — — — Ahaa! Nyt selviää minulle kaikki: tämä on se

toinen maailma, tämä on paratiisi, tämä on taivaanvaltakunta. Kenties join eilen itseni kuoliaaksi Jaakko suutarin luona ja pääsin heti kuoltuani taivaaseen. Kuolema ei sitten olekaan niin kauhea kuin pelätään; en minä ainakaan mitään kipua tuntenut. (Soitto taukoo.) Kenties seisoo pastori Jesper paraikaa saarnastuolissa ja pitää minulle ruumissaarnaa ja sanoo: "Sellaisen lopun sai Jeppe Niilonpoika; hän eli niinkuin sotilas ja kuoli niinkuin sotilas." Siitä voi olla eri mieliä, kuolinko minä maalla vai merellä; sillä erosinpa tästä maailmasta jotenkin kosteana. (Heittäytyy taas lojalleen.) Voi voi, Jeppe! Tämä on toki toista kuin kävellä neljä peninkulmaa kaupunkiin ostamaan saippuata ja maata oljilla ja saada selkäänsä eukoltaan ja tietää lukkarin pitävän Nillaa vaimonansa. Millaiseen onnenautuuteen kaikki vaivannäköni ja pahat päiväni ovat nyt vaihtuneet! Ah, en voi olla ilosta itkemättä, kun ajattelen, etten ole tällaista onnea mitenkään ansainnut. (Nousee ja katselee ympärilleen.) Mutta yksi puutos täällä kuitenkin on: minua janottaa niin vietävästi, että kieleni tarttuu kitalakeen. Ja jos toivoisin herääväni henkiin, niin tekisin sen vaan saadakseni tuopillisen olutta kieleni kostukkeeksi, sillä mitä auttaa minua kaikki tämä ihanuus, minkä näen ja kuulen, jos minun täytyy kuolla uudestaan janoon? Muistan papin usein sanoneen, ettei taivaan valtakunnassa ole nälkää eikä janoa ja että siellä kukin tapaa kaikki entiset ystävänsä. Vaan minä olen ihan nääntyä janoon, olen ypö yksin enkä näe ainoatakaan ihmistä. Ainakin pitäisi ukkovainajani olla täällä, sillä hän oli kunnan mies, jolta ei jäänyt äyriäkään velkaa kartanon herralle. Ja onhan moni muukin elänyt yhtä siivosti kuin minä, miksi minä siis yksin olen päässyt taivaaseen? Tämä ei siis olekaan taivas? Mutta mikä se sitten on? Minä en ole nukuksissa enkä valveilla, en ole kuollut enkä elävä, en hullu enkä viisas; minä olen Jeppe enkä ole Jeppe; minä olen köyhä ja minä olen rikas; minä olen kurja talonpoika ja minä olen keisari. Aa — — aa — — auttakaa, auttakaa!

(Hän huutaa kovasti ja sisään tulee ihmisiä, jotka ovat seisonet salaa katselemassa Jepen hommia.)

Toinen kohtaus.

KAMARIPALVELIJA. EERIK. JEPPE.

KAMARIPALVELIJA. Saan kunnian toivottaa armolliselle herra paroonille hyvää huomenta. Tässä on aamutakkinne, jos teidän armonne suvaitsee jo nousta. Eerik, juokse hakemaan käsiliina ja pesuastia!

JEPPE. Jalosukuinen herra kamaripalvelija! Mielelläni jo nousen, mutta minä rukoilen, älkää tehkö minulle mitään pahaa.

KAMARIPALVELIJA. Jumala meitä siitä varjelkoon.

JEPPE. Voi voi, mutta ennenkuin minut tapatte, sanokaa minulle, kuka minä olen, olkaa niin hyvä.

KAMARIPALVELIJA. No, eikö herra sitten tiedä kuka hän on?

JEPPE. Eilen minä kyllä olin Jeppe Niilonpoika, mutta tänään — — Voi voi! En tiedä mitä sanoisin.

KAMARIPALVELIJA. Hauskaa nähdä herra paroonia tänään niin hyvällä tuulella, että hän suvaitsee laskea leikkiä kanssamme. Mutta herra varjelkoon, miksi te itkette, armollinen herra?

JEPPE. En minä ole mikään parooni, voin vaikka valallani vannoa, etten ole parooni. Sillä mikäli muistan, olen minä Jeppe Niilonpoika, paroonin alustalainen. Lähettäkää noutamaan eukkoni tänne, niin saatte kuulla sen; mutta älkää antako hänen ottaa mestari Eerikkiä mukaansa.

EERIK. Jopa nyt jotakin! Mitä tämä merkitsee? Herra ei varmaankaan ole vielä valveilla; sillä eihän hänellä koskaan ole ollut tapana näin ilveillä.

JEPPE. Olenko valveilla vai nukuksissa, sitä en voi sanoa; vaan sen tiedän ja sen sanon, että olen paroonin alustalaisia ja että nimeni on Jeppe Niilonpoika enkä ole ikinä ollut parooni enkä kreivi.

(Eerik on tullut takaisin ja tuonut pesuvettä, jota Jeppe juopi.

Käsiliinaa seisoo tarjoomassa eräs palvelija, panee kaikki tuolille ja juoksee lääkäriä noutamaan.)

KAMARIPALVELIJA. Eerik! Mitähän tämä merkitsee? Pelkään että herramme on kääntynyt äkkiä sairaaksi.

EERIK. Minä luulen, että hän kävelee unissaan, sillä tapahtuahan usein, että ihmiset nousevat sängystä, pukevat päällensä, syövät, juovat ja puhelevat unessaan.

KAMARIPALVELIJA. Ei se sitä ole, Eerik. Minä huomaan, että hän hourii taudin kourissa. Juokse heti hakemaan pari lääkäriä — — Armollinen herra, karistakaa semmoiset houreet päästänne. Muutoin te

säilyttätte koko hovin. Tunnetteko minua, armollinen herra?

JEPPE. En tunne itseänikään, kuinka sitten saattaisin muita tuntea?

KAMARIPALVELIJA. Voi voi! Pitääkö minun todella kuulla semmoisia sanoja armollisen herrani suusta ja nähdä hänet tuollaisessa tilassa? Voi onnetonta taloanne, jota tällaiset noitien juonet kohtaavat! Ettekö muista, herra parooni, mitä eilen teitte, kun olitte metsällä?

JEPPE. En ole ikinä käynyt metsällä, vielä vähemmin harjoittanut salametsästystä, sillä tiedän, että semmoisesta rikoksesta pannaan mies pakkotyöhön. Ei yksikään ristisielu voi koskaan todistaa, että minä olisin ampunut yhtäkään jänistä paroonin mailta.

KAMARIPALVELIJA. Anteeksi, armollinen herra, olinhan minä eilen mukana metsällä.

JEPPE. Eilen minä istuin Jaakko suutarin luona ja menetin viinaan 12 killinkiä. Kuinka minä silloin olisin voinut olla metsästäjänä?

KAMARIPALVELIJA. Rukoilen teitä polvillani, armollinen herra, että heittäisitte semmoiset joutavat puheet. Eerik, onko joku lähetetty noutamaan tohtoreita?

EERIK. On kyllä ja pian ne ovat jo täällä.

KAMARIPALVELIJA. Koettakaamme siis pukea herramme aamupukuun. Kenties hän siitä virkistyy, kun pääsee ulos raittiiseen ilmaan. Sallikaa, hyvä herra, että puenne aamutakin päällemme.

JEPPE. Aivan mielelläni. Tehkää minulle mitä haluatte, kunhan ette vaan kuoliaaksi lyö; sillä minä olen viaton kuin lapsi äitinsä kohdussa.

(Tohvelit sängyssä.)

(Tohtorit tulevat, kamaripalvelija menee heitä vastaan.)

Kolmas kohtaus.

KAISI TOHTORIA. JEPPE. KAMARIPALVELIJA. EERIK.

ENSIMÄINEN TOHTORI. Suureksi suruksemme kuulimme, ettei armollinen herra voi oikein hyvin.

KAMARIPALVELIJA. Niin, herra tohtori! Hänen tilansa on aivan surkea.

TOINEN TOHTORI. Kuinka oikeastaan on terveytenne laita?

JEPPE. Ihan hyvin. Minua vaan vähän janottaa se viina, jota eilen join Jaakko suutarin luona. Antakaa minulle tuopillinen olutta ja laskekaa minut menemään, niin minun puolestani saa vetää vaikka hirteen kaikki maailman tohtorit, sillä minä en kaipaa heidän lääkkeitänsä.

ENSIMÄINEN TOHTORI. Siinä sen nyt kuulet, kuinka hän hourii, arvoisa virkaveljeni.

TOINEN TOHTORI. Kuta kiivaampi kuume alussa, sitä pikemmin houraus lakkaa. Koettakaamme herran suonta. *Quid tibi videtur, domine frater?*

ENSIMÄINEN TOHTORI. Minun mielestäni pitäisi heti iskeä suonta.

TOINEN TOHTORI. Minäpä en ole samaa mieltä. Sillä tällaiset kummalliset taudit vaativat toisenlaista hoitoa. Parooni on nähnyt ilkeän ja eriskummallisen unen, joka on pannut veret liikkeelle ja huimannut aivot, niin että hän luulottelee olevansa talonpoika. Senvuoksi toimittakaamme hänelle semmoisia huvituksia, joista hän tavallisesti enimmänsä pitää, antakaamme hänelle semmoisia ruokia ja semmoisia viinejä, jotka paraiten menevät hänen makuunsa, ja soittakaamme hänelle niitä kappaleita, joita hän mieluummin kuuntelee.

(Hilpeä soitto alkaa.)

KAMARIPALVELIJA. Sehän on armollisen herramme lempikappale?

JEPPE. Niin kai. Saattaa olla. Pidetäänkö tässä talossa aina tällaista lystiä?

KAMARIPALVELIJA. Niin usein kuin te vaan suvaitsette; tehän meille kaikille ruuan ja palkan annatte.

JEPPE. Sepä kummaa, etten ollenkaan muista, mitä ennen olen tehnyt.

TOINEN TOHTORI. Tauti sen vaikuttaa, armollinen herra, että sairas unohtaa kaikki, mitä hän on ennen tehnyt. Juontuu mieleeni, kuinka muutama vuosi sitten eräs naapureistani joutui juomisesta niin pilalle, että hän kaksi päivää luuli olevansa ilman päätä.

JEPPE. Olisin iloissani, jos tämän piirikunnan tuomarille Kristolle kävisi samoin; mutta hänellä taitaa olla ihan toisenlaatuinen tauti, sillä hän luulee itsellensä olevan hirveän suuren pään, vaikkei hänellä ole päätä pahintakaan, niinkuin hänen tuomioistaan kyllä näkyy.

(Kaikki nauravat: Ha-ha-ha!)

TOINEN TOHTORI. On hupaista kuulla herran laskevan leikkiä. Mutta palatakseni taas äskeiseen asiaan, niin tuo mies parka kulki ympäri kylää kysellen kaikilta, eikö kukaan ollut sattunut löytämään hänen päätänsä, jonka hän oli kadottanut. Mutta hän parani vihdoin viimein ja on nyt lukkarina Jyllannissa.

JEPPE. No, lukkariksi hän olisi kyllä kelvannut, vaikkei olisi päätänsä löytänytkään.

(Kaikki nauravat taas.)

(Jeppe sylkee ja niistää nenäänsä oikealle ja vasemmalle ja käyttäytyy kuin talonpoika ainakin.)

ENSIMÄINEN TOHTORI. Eikö arvoisa virkaveljeni muista, mitä tapahtui 10 vuotta sitten, kun muuan mies kuvitteli päänsä olevan kärpäsiä täynnä. Häntä ei saatu siitä uskosta, vaikka olisi puhuttu hänelle mitä, ennenkuin eräs ymmärtäväinen tohtori paransi hänet: Hän pani sairaan päälle laastarilapun, joka oli mustanaan kuolleita kärpäsiä; jonkun ajan kuluttua hän otti lapun pois ja näytti sairaalle siihen tarttuneet kärpäset ja sai hänet siihen uskoon, että ne olivat imeytyneet siihen hänen päästensä; ja kohta parani mies. Olen myös kuullut kerrottavan toisesta miehestä, joka pitkällisen kuumetaudin jälkeen sai semmoisen päähänpiston, että koko maa hukkuisi tulvaan, jos hän vesitarpeensa tekisi. Ei kukaan saanut häntä luopumaan niistä ajatuksista, sillä hän sanoi tahtovansa kuolla yhteiskunnan hyväksi. Hänet parannettiin näin: Hänelle laitettiin sana ikäänkuin kaupungin päälliköltä, että kaupunkia muka uhkasi ankara piiritys, ja vallihaidoissa ei ollut yhtään vettä. Senvuoksi piti hänen täyttää ne, jotta vihollinen ei pääsisi kaupunkiin. Tuosta tuli sairas niin iloiseksi, kun hän huomasi voivansa tehdä palveluksen isänmaalleen sekä itselleen, että hän vapautui samalla kertaa vesipakostaan ja sairaudestaan.

TOINEN TOHTORI. Minä voisin kertoa esimerkiksi toisen jutun, joka tapahtui Saksassa. Eräs aatelismies tuli kerran ravintolaan, jossa hän syötyään meni maata ja ripusti kultavitjat, joita hän tavallisesti kantoi kaulassaan, kamarin seinälle. Isäntä huomasi sen, saattoi vieraansa levolle ja toivotti hänelle hyvää yötä. Mutta kun hän arvasi aatelismiehen nukkuneen, hiipi hän kamariin ja otti 60 niveltä pois vitjoista ja ripusti ne takaisin seinälle. Vieras herää aamulla, käskee satuloida hevosensa ja pukeutuu lähteäkseen. Mutta kun hän aikoi panna vitjat kaulaansa, älysi hän, että ne olivat tulleet puolta lyhemmiksi, ja alkaa sentähden huutaa, että hänen luonaan on käynyt varkaita. Isäntä, joka seisoi oven takana vakoilemassa, juoksee heti sisään ja huutaa, ollen kauheasti hämmästyvinään: "Voi! voi! mikä hirveä muutos!" Kun vieras kysyi, miksi hän niin ällistyi, vastasi hän: "Voi hyvä herra! Päänne on tullut ainakin puolta suuremmaksi kuin se oli eilen." Ja sitten hän toi esiin väärän peilin, joka näytti kaikki tyyni puolta suurempana. Kun nyt aatelismies näki päänsä niin suureksi, puhkesi hän itkuun ja sanoi: "Voi, nyt huomaan syyn, miksi vitjani ovat käyneet niin lyhyiksi." Sitten hän hyppäsi hevosensa selkään ja kietoi päänsä viittaansa, ettei kukaan sitä tiellä näkisi. Kerrotaan hänen sitten pysytelleen monta päivää kotonaan huoneissa ja eläneen siinä uskossa, että vitjat eivät olleet suinkaan lyhentyneet, vaan pää kasvanut liian suureksi.

ENSIMÄINEN TOHTORI. Sellaisista harhaluuloista on lukemattomia esimerkkejä. Minäkin muistan kerran kuulleen puhuttavan miehestä, joka luuli nenänsä olevan viisi kyynärää pitkän ja varoitti kaikkia vastaan tulijoita, etteivät vaan tulisi liian likelle.

TOINEN TOHTORI. *Domine frater!* Olette kai kuullut miehestä, joka luuli olevansa kuollut? Muuan nuori mies oli saanut päähänsä, että hän muka oli kuollut, ja senvuoksi hän paneutui ruumispaareille ja heitti syömisen ja juomisen. Hänen ystävänsä osoittivat hänelle, kuinka mieletöntä se oli, ja koettivat kaikkia keinoja saadakseen häntä syömään, vaan turhaan. Mies vaan nauroi heille ja väitti, ettei kuolleilla ole koskaan tapana syödä eikä juoda. Viimein otti muuan lääketaitoon perehtynyt mies parantaakseen hänet ihmeellisellä tavalla. Hän houkutteli erään palvelijan myös rupeamaan kuolleeksi ja hänet kannettiin juhllallisilla menoilla samaan huoneeseen, jossa sairas makasi. Molemmat loikoivat ensin kauan aikaa katsellen toinen toistaan. Viimein alkoi sairas tiedustella toiselta, miksi hänet oli sinne tuotu; tämä vastasi: senvuoksi, kun hän oli kuollut. Sitten he alkoivat kysellä toinen toiseltaan, mihin tautiin he olivat kuolleet, ja molemmat selittivät sen laveasti. Nyt tuli joku vartavasten palkattu henkilö tuomaan palvelijalle illallista, ja tämä nouseekin ruumisarkustaan, syö tukevasti ja kysyy

toveriltaan, eikö hänkin jo haluaisi ruokaa? Sairas ihmetteli sitä kovin ja kysyi, sopiko kuolleen sitten syödä, vaan sai vastaukseksi, että ellei hän syö, niin ei hän kauan jaksa kuolleen maata. Hän suostui senvuoksi ensinnäkin syömään toisen kanssa, sitten nukkumaan, nousemaan ylös ja pukeutumaan — — sanalla sanoen, hän matki kaikkia toisen tekoja, niin että hän viimein tuli aivan terveeksi ja viisaaksi, niinkuin hänen toverinsa. Voisin vielä kertoa lukemattomia samanlaisia ihmeellisiä tapauksia. Samoin on kai käynyt tällä kertaa armolliselle herra paroonille, kun hän kuvittelee olevansa köyhä talonpoika. Heittäkää siis kaivoon tuollaiset tuumat, niin tulette terveeksi jälleen.

JEPPE. Mutta olisikohan se mahdollista, että se on vaan pelkkää luulottelua?

TOHTORI. On ihan varmaa. Olettehan nyt kuullut millaisia ihmeitä luulo saa aikaan.

JEPPE. Enkö minä sitten ole Jeppe Niilonpoika?

TOHTORI. Ette suinkaan.

JEPPE. Eikö tuo riivattu Nilla ole sitten akkani?

TOHTORI. Mitä vielä! Herra parooni on jo monta vuotta ollut leskenä.

JEPPE. Onko siis harhaluuloa vaan, että Nillalla on patukka, jota hän sanoo mestari Eerikiksi?

TOHTORI. Pelkkää harhaluuloa.

JEPPE. No eikö sekään ole totta, että minut laitettiin eilen saippuan ostoon?

TOHTORI. Eikö mitä.

JEPPE. Eikö sekään, että menetin kaikki saippuarahani Jaakko suutarin viinaan?

KAMARIPALVELIJA. Ei tietysti. Olittehan koko eilisen päivän kanssamme metsästämissä.

JEPPE. Eikö sekään, että lukkari pitää minun eukkoani?

KAMARIPALVELIJA. Kuinkas nyt! Rouvahan on ollut kuolleen jo monta vuotta.

JEPPE. Ahaa!... Jo alan käsittää hulluuteni. En tahdo tietää enää mitään koko talonpojasta. Sillä nyt huomaan, että kaikki on ollut vaan pahaa unta. On sentään kummallista, kuinka viisas ihminen saattaa takertua semmoisiin hullutuksiin.

KAMARIPALVELIJA. Suvaitsetteko mennä vähän kävelemään puutarhaan, sillä aikaa kun me laitamme jotakin aamiaiseksi.

JEPPE (Nousee). Kyllä. (Käskevästi). Mutta pitääkää kiirettä, sillä minulla on sekä nälkä että jano.

(Lähtevät).

KOLMAS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

JEPPE. KAMARIPALVELIJA. SIHTEERI. (Jeppe tulee puutarhasta seurueineen. Pieni pöytä on katettu.)

JEPPE. Ahhah! Johan pöytä on katettu.

KAMARIPALVELIJA. Kaikki on valmiina, kun vaan herra parooni suvaitsee ruveta ruualle.

(Jeppe istuu. Toiset seisovat tuolin takana ja nauravat hänen tottumattomuudelleen, kun hän sormin harostelee vatia, röyhtelee syödessään, niistä sormillaan nenäänsä ja pyyhkii vaatteisiinsa.)

KAMARIPALVELIJA. Mitä viiniä haluatte käskeä, teidän armonne?

JEPPE. Kyllä te itse tiedätte, mitä viiniä minulla on tapana juoda aamulla.

KAMARIPALVELIJA. Reiniläistähän herra parooni enimmiten on juonut. Mutta ellei se teistä maista, niin heti saatte toista.

(Jeppe juo ja irvistelee.)

JEPPE. Se on vähän hapanta. Pankaa siihen hiukan mettä sekaan, niin sitä tulee hyvää, sillä minä pidän paljon makeasta.

KAMARIPALVELIJA. Tässä on kanaria-sektiä, jos suvaitsette maistaa.

JEPPE (Juo.) Kas se kelpaa. Antakaa soida, pojat! (Joka kerta kun hän ryyppää, toivotetaan torviin.) Hei pojat! Kaatakaa vielä lasillinen siitä kanaljan säkistä, kuuletteko? (Juo.) Mistä sinä olet saanut tuon sormuksen sormeesi?

SIHTEERI. Sen on herra parooni itse minulle lahjoittanut.

JEPPE. Sitä en muista. Anna se minulle takaisin, luultavasti lahjoitin sen sinulle juovuspäissäni. (Katsellee sitä.) Eihän tällaisia sormuksia noin tuostaan ilmaiseksi anneta. Tahdonpa nähdä, mitä muuta te sitte olette saaneet. Palvelijalle riittää, kun hän vaan saa ruuan ja palkan. (Nousee.) Voin vanhoa, etten muista antaneeni teille mitään erikoisia lahjoja ja miksipä niin olisin tehnyt? Maksaahan tämä sormus toistakymmentä riksiä. Ei niin, te vekkulit! Ei niin! Te käytätte väärin herranne heikkouksia ja humalahetkiä. Juovuspäissäni olen valmis antamaan vaikka ainoat housuni. Mutta kun olen selvinnyt pohmelosta, vaadin lahjani takaisin. Muuten saisin tulisen saunan Nillani kourasta. Mutta mitä minä lörpöttelen. Nyt johtuivat taas mieleeni entiset hullut mietteet ja unohdinpa, kuka minä olen. Kaada minulle vielä lasillinen kanaljan säkistä. Antakaa paukkaa, pojat! (Torvet soivat taas.) Pankaa nyt mieleenne, miehet, mitä minä sanon, ja seurakkaa sitä tarkoin tästälähtien. Jos minä joskus iltasilla humalapäissäni lahjoitan teille jotakin, niin tuokaa se heti aamulla takaisin. Sillä kun palvelijat saavat enemmän kuin he syömällä kuluttavat, pöyhistyvät he liiaksi ja alkavat niskoitella isäntäväelleen. Paljonko sinulla on palkkaa?

SIHTEERI. Te olette aina antanut minulle 200 riksiä vuodessa.

JEPPE. Piru sulle vast'edes antakoon 200 riksiä, vaan en minä. Mitä hiton hyötyä sinusta on 200 rixsin edestä? Minun täytyy itseni tehdä työtä kuin härkä ja puida riittä aamusta iltaan, ja tuskin ansaitseen — — Nyt tulevat taas nuo kirottut talonpojan-houreet päähäni. Anna minulle vielä viiniä. (Hän juo taas ja torvet soivat.) Kaksisataa riksiä! Sehän on suorastaan isännän nylkemistä. Kuulkaa, veitikat! Tietkää, että kun olen syönyt, aion vetää teistä joka toisen miehen hirteen tuossa pihalla. Minä näytän teille, ettei minun kanssani ole hyvä kujeilla raha-asioissa.

KAMARIPALVELIJA. Me annamme teille takaisin kaikki, mitä olemme teidän armoltanne saaneet.

JEPPE. Niin, niin! Teidän armonne ja teidän armonne! Pokkuroiminen ja hännän heiluttaminen ei tähän aikaan paljon maksa. Te tahdotte syyhyttää minun suutani noilla alituisilla "teidän armoillanne", kunnes saatte kynityksi viimeisenkin äyrin kukkarostani, silloin kyllä jäykistyy niskanivelenne. Kieli kyllä laulaa "teidän armonne", mutta sydän nauraa "teidän narrinne." Teillä on toista kielessä ja toista mielessä. Te palvelijat teette niinkuin Abner, joka tuli ja tervehti Rolandia, sanoen: "Terve sinulle, veljeni!" ja samassa iski tikarin hänen rintaansa. Uskokaa minua, Jeppe ei ole mikään narri.

(Kaikki lankeevat polvilleen armoa anoen.)

JEPPE. Nouskaa ylös, miehet! Kun saan syöneeksi, tahdon tutkia asiaa ja määrätä, kuka on hirtettävä ja kuka armahdettava. Nyt tahdon pitää lystiä.

Toinen kohtaus.

JEPPE. KAMARIPALVELIJA. VOUTI. SIHTEERI.

JEPPE. Missä on voutini?

KAMARIPALVELIJA. Viereisessä huoneessa, herra parooni.

JEPPE. Käske hänet heti sisään.

VOUTI (Tulee sisään miekka vyöllä, hopeanappinen takki päällä.) Mitä käskette, teidän armonne?

JEPPE. En mitään muuta kuin että sinut on hirtettävä.

VOUTI. Enhän minä ole mitään pahaa tehnyt, teidän armonne! Miksi minut hirtettäisiin?

JEPPE. Etkö sinä sitten ole vouti?

VOUTI. Olen kyllä, teidän armonne.

JEPPE. Ja vielä sinä kyselet, miksi sinut hirtetään.

VOUTI. Olenhan minä palvellut teidän armoanne niin uskollisesti ja rehellisesti ja ollut niin ahkera ammatissani, että teidän armonne on aina kehunut minua parhaaksi palvelijakseen.

JEPPE. Kyllä olet ollutkin ahkera ammatissasi, näkeehän sen jo hopeisista napeistasi. Paljonko sinulla on palkkaa?

VOUTI. Viisikymmentä riksiä vuodessa.

JEPPE (Kävelee edestakaisin.) Viisikymmentä riksiä vuodessa! Heti paikalla hirteen!

VOUTI. Armollinen herra! Eihän vähempää voi maksaa koko vuoden raskaasta työstä.

JEPPE. Senpä vuoksi sinut hirtetäänkin, kun et saa enempää kuin 50 riksiä. (Seisahtuu voudin eteen.) Sinulta riittää rahaa takin hopeanappeihin, hienoihin hihansuuröyhelöihin, silkkisiin peruukinnauhoihin ja sinulla on ainoastaan 50 riksiä vuodessa. Täytyyhän sinun silloin varastaa minulta miesparalta, sillä mistä muualta se kaikki sitten tulisi?

VOUTI (Polvillaan.) Anteeksi, armollinen herra! Säästäkää minua toki vaimoparkani ja alaikäisten lasteni turvaksi!

JEPPE. Montako lasta sinulla on?

VOUTI. Seitsemän niitä on elossa, teidän armonne.

JEPPE. Ha-ha-ha! Seitsemän lasta elossa? Sihteeri, vedä hänet paikalla hirteen!

SIHTEERI. Voi armollinen herra! Enhän minä ole mikään pyöveli.

JEPPE. Jos et vielä ole, niin sinusta kyllä saattaa tulla. Sinä olet sen näköinen, että kelpaisit vaikka mihin. Kun olet hänet hirttänyt, niin sitten hirtän minä sinut itse.

VOUTI. Voi armollinen herra! Armahtakaa toki!

JEPPE (Kävelee edestakaisin, istahtaa ja juo ja nousee taas seisomaan.) Viisikymmentä riksiä, eukko ja seitsemän lasta! Ellei muut sinua hirtä, niin kyllä minä teen sen itse. Ja kyllä minä tiedän, mitä te olette miehiänne, te voudit! Kyllä minä tiedän, miten te menettelette meidän talonpoika-raukkojen kanssa — — No, nythän ne kirottu talonpojanhoureet tulivat taas mieleeni. Sen minä vaan sanon, että minä tunnen teidän luonteenne ja metkunne niin juurta jaksuen, että voisin ruveta voudiksi vaikka tänäpäivänä, jos niin tarvitaan. Te kuoritte kerman maidosta ja isäntäväki saa — — no, en viitsi sanoa, minkä. Luulen, että ennen maailmanloppua ovat voudit vapaasukuisia herroja ja vapaasukuiset herrat ovat alentuneet voudeiksi. Kun talonpoika pistää teille tai teidän vaimollenne jotakin kouraan, niin kohta saa isäntäväki kuulla teiltä, että se ja se miesparka on kyllä siivo ja ahkera, mutta monenmoiset onnettomuudet ovat hänen niin köyhdyttäneet, ettei hän jaksa maksaa veroansa, että hänellä on huono tilus, että hänen karjaansa on tullut syyhytauti, tai muuta sen sellaista lorua, millä herrasväen korvia lumotaan. Usko minua, miekkonen! Minua ei sillä tavoin nenästä vedetä; sillä minä olen itse talonpoika ja talonpojan poika — — No no, jo taas tulevat nuo hullutukset mieleeni. Minä sanon vaan, että minä olen talonpojan poika; sillä Abraham ja Eeva, meidän esivanhempamme, olivat talonpoikia.

SIHTEERI (Lankeaa myös polvilleen.) Voi armollinen herra! Armahtakaa häntä toki hänen vaimonsa vuoksi, sillä milläpä eukkoparka sitten elää ja lapsiaan ruokkii, jos mies hirtetään.

JEPPE. Kuka on sanonut, että niiden pitäisi elää? Voidaanhan ne hirttää myös.

SIHTEERI. Voi hyvä herra! Se on niin lempeä ja kaunis vaimo!

JEPPE. Vai niin! Kenties olet rakastunut häneen, kun niin kovasti pidät hänen puoltansa. Kutsu hänet tänne luokseni.

Kolmas kohta.

VOUDIN VAIMO. JEPPE. MUUT. (Voudin vaimo astuu sisään ja suutelee Jepen kättä.)

JEPPE. Oletko sinä voudin vaimo?

VOUDIN VAIMO. Olen, teidän armonne.

JEPPE (Taputtelee hänen rintojansa.) Sinä olet mukkea muori. Tahdotko tulla viereeni ensi yöksi?

VAIMO. Teidän on valta kärkeä mitä haluatte; minä olen palvelijanne.

JEPPE (Voudille.) Onko sinulla mitä sitä vastaan, että minä makaan vaimosi kanssa ensi yön?

VOUTI. En voi muuta kuin kiittää, että herra parooni tekee minun matalalle majalleni semmoisen kunnian.

JEPPE. Hei nyt! Tuoli tänne! Vaimo istukoon viereeni syömään. (Vaimo istuu pöytään, syö ja juo Jepen kanssa; Jeppe katsoo mustasukkaisena karsaasti sihteeriä ja sanoo:) Paha sinut perii, lurjus! Mitä tirkistelet häneen?

(Aina kun Jeppe vilkaisee sihteeriin, kääntää tämä katseensa heti pois voudin vaimosta ja luo silmäyksen maahan. Jeppe laulaa vanhanaikaisen rakkaudenlaulun istuessaan pöydässä voudin vaimon vieressä. Sitten hän kommentaa:)

Soittakaa polskaa, että saan pikkuisen tanssia.

(Musiikkia. Jeppe tanssii pehtorin vaimon kanssa, mutta kaatuu viinapäissään kolme kertaa. Vihdoin hän neljännen kerran kaaduttuaan jää makaamaan lattialle ja vaipuu uneen. Soitto taukoo.)

Neljäs kohtaus.

PAROONI. MUUT.

PAROONI (Parooni, joka on esiintynyt sihteerinä.) Nyt hän taas nukkuu kuin pölkkyy. Leikki on lopussa. Mutta vähältä olimme itse joutua näyttelemään päänarrien osaa, sillä hän alkoi kommentaa meitä kuin tyranni, niin että meidän olisi pitänyt keskeyttää leikkimme tahi antaa tuon raa'an talonpojan pidellä meitä pahasti. Hänen käytöksestään nyt näemme, kuinka tyrannimaisiksi ja röyhkeiksi semmoiset ihmiset muuttuvat, jotka liejusta äkkiä kohoavat suureen kunniaan ja arvoon. Olinpa melkein onnettomalla hetkellä ottanut esittääkseni sihteerin osaa, sillä jos hän olisi käskenyt pieksämään minua, niin olisi siitä syntynyt paha pila, joka olisi tehnyt minut ihmisten silmissä naurettavammaksi kuin itse Jepen. Parasta on, että annamme hänen vielä vähän nukkua ja sitten puemme hänen päällensä jälleen likaiset talonpoikaisvaatteet.

EERIKKI. Katsokaa, herra! Hän makaa jo kuin hiiri. Nähkääs, häntä saa vaikka lyödä, hän ei sitä tunne.

(Lyö Jeppeä.)

PAROONI. Viekää hänet sitten ulos, ja suorittakaa ilveily loppuun.

NELJÄS NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

JEPPE (Makaa entisessä talonpoikaisessa puvussaan rikkatunkiolla, herää ja huutaa:) Hoi sihteeri, kamaripalvelijat, lakeijat! Vielä lasillinen kanalan säkistä!

(Katsellee ympärilleen ja hieroo silmiään kuin ennenkin, puristelee päätään ja saa vanhan leveäreunaisen hatun käsiinsä, hieroo silmiään ja kääntelee hattuaan kaikilta puolilta, tarkastelee pukuaan ja huomaa olevansa entisellään ja alkaa puhua:)

Kuinka kauan oli Abraham paratiisissa? Hohoi! Nyt huomaan surukseni kaikki olevan taas entisellään. Tunnen vanhan vuoteeni, mekkoni, napalangon-lakkini ja itseni. Tämä on toista, Jeppe parka, kuin kallistella kanaljansäkistä täytettyjä kultaisia maljoja ja istua pöydässä, kun lakeijat ja sihteerit seisovat tuolin takana passaamassa. Hyvä ei valitettavasti kestä koskaan kauan. Ho-hoi, että minun, joka äsken ikään vielä olin semmoista herraa, pitää nyt tyytyä näin kurjaan tilaan. Komea sänkyeni on muuttunut rikkatunkioksi, kultakirjainen myssyeni nukkavieruksi, napalangon-lakiksi, lakeijani porsaiksi ja minä itse

astunut armollisen herran asemasta kurjaksi talonpojaksi jälleen. Luulinpa herätessäni näkeväni sormeni täynnä kultasormuksia, mutta niissä on [suoraan sanoen] toisenlaista kultaa koristeena. Aioin vetää palvelusväkenä tilille, vaan nyt saan itse panna selkänahkani parkittavaksi, kun kotiin pääsen ja joudun tekemään asioista tiliä akalleni. Luulin herätessäni tarvitseväni vaan koukistaa käsivarttani tarttuakseni kanaljansäkistä täytettyyn lasiin, vaan sain suoraan sanoen siamp... sormiini. Niin, niin Jeppe parka! paratiisin elämä ei kestänyt kauan ja ilosi sai pikaisen lopun. Vaan kukaties sama onni voi kohdata minua uudelleen, jos heittäydyn vielä hetkiseksi levolle. Suokoon taivas, että se minulle tapahtuisi — — että pääsisin paratiisiin takaisin.

(Laskeutuu jälleen nukkumaan.)

Toinen kohta.

NILLA. JEPPE.

NILLA. Olisikohan Jeppeä kohdannut jokin onnettomuus? Mitä tämä oikeastaan on? Hän on joutunut paholaisen pauloihin tai sitten hän istuu kauniisti kapakassa — niinkuin pahemminkin pelkään — ja ryypiskelee rahat suuhunsa. Olinpa hullu, kun uskoin sille rentulle 12 killinkiä yhdellä kertaa. Vaan mitä näen? Eikö hän kuorsaa tuossa rikkatunkiolla? Voi minua poloista, jolle on annettu semmoinen elukka mieheksi! Mutta sen saat maksaa selkänahallasi.

(Hiipii hiljaa Jepen luo ja peittoaa häntä mestari Eerikillä selkään.)

JEPPE. Voi voi, auttakaa, auttakaa! Mitä tämä? Missä olen? Kuka olen? Kuka minua pieksää? Miksi minua piestään? Hei!

NILLA. Kyllä minä näytän sinulle mitä se on.

(Lyö häntä taas ja repii tukasta.)

JEPPE. Voi voi, Nilla kulta! Älä lyö enää, et tiedä, mitä minulle on tapahtunut.

NILLA. Missä sinä, senkin juoppolalli, olet näin kauan kuhnaillut? Missä on saippua, jota laitoin sinut ostamaan?

JEPPE. En päässytkään kaupunkiin.

NILLA. Mikset päässyt?

JEPPE. Minut temmattiin tieltä taivaaseen.

NILLA. Taivaaseen! Kyllä minä annan sinulle taivasta. (Pieksää Jeppeä aika lailla.) Vai taivaaseen! Vai taivaaseen! (Lyö häntä uudelleen.) Vieläkö mielesi tekee ilveillä kanssani?

JEPPE. Ai ai ai! Niin totta kuin olen rehellinen mies, se on suora totuus.

NILLA. Mikä on totuus?

JEPPE. Se että olen ollut taivaassa.

NILLA. Joko taas taivaassa!

(Lyö häntä.)

JEPPE. Voi, Nilla kulta! Älä pieksä minua enää.

NILLA. Tunnusta heti, missä olet ollut, tai minä tapan sinut.

JEPPE. Voi, mielelläni tunnustan, missä olen ollut, ellet vaan lyö minua enää.

NILLA. No tunnusta sitten.

JEPPE. Vanno, ettet sitten enää lyö minua.

NILLA. Enkä vanno.

JEPPE. Niin totta kuin olen kunnian mies ja nimeni on Jeppe Niilonpoika, niin totta on se, että olen ollut taivaassa ja nähnyt ihmeitä, joita kummastuisit kuullessasi.

(Nilla antaa hänelle taas selkään ja vetää häntä tukasta huoneeseen.)

Kolmas kohtaous.

NILLA (Yksin). Kas niin, juoppolalli! Nuku nyt ensin pohmelo pois päästäsi, sitten saamme jutella enemmän. Tuollaiset siat kuin sinä eivät pääse taivaaseen. Aatteles nyt, kuinka se elukka on juonut itsensä järjettömäksi. Vaan jos hän on menettänyt juomiin minun rahani, niin saa hän siitä kelpo rangaistuksen, sillä kahteen päivään ei tule hänen suuhunsa kuivaa eikä märkää. Tottapa nuo sitten haihtuvat päästä taivaan-houreet.

Neljäs kohtaous.

KOLME ASESTETTUA MIESTÄ. NILLA.

KOLME MIESTÄ. Eikö tässä asu mies, nimeltä Jeppe?

NILLA. Asuu kyllä.

KOLME MIESTÄ. Oletko sinä hänen vaimonsa?

NILLA. Olen, Jumala paratkoon.

KOLME MIESTÄ. Laske meidät heti hänen puheillensa.

NILLA. Hän on ihan juovuksissa.

KOLME MIESTÄ. Olkoonpa jos. Tuo hänet heti paikalla tänne ulos, muuten tulee pahat koko talolle.

(Nilla menee sisään ja työntää Jepen ulos semmoisella vauhdilla, että hän sysää mukanaan kumoon yhden niistä kolmesta miehestä.)

Viides kohtaous.

JEPPE. KOLME MIESTÄ.

JEPPE. Voi voi, hyvät ihmiset! Nyt näette, millaisen akan kanssa minun pitää elää kituutta.

KOLME MIESTÄ. Et sinä sen parempaa ansaitsekaan, sillä sinä olet pahantekijä.

JEPPE. Mitä pahaa minä sitten olen tehnyt?

KOLME MIESTÄ. Sen saat pian kuulla oikeuden edessä.

Kuudes kohtaous.

KAKSI ASIANAJAJAA. TUOMARI. JEPPE.

(Tuomari tulee toisen asianajajan kanssa sisään ja istuu tuolille. Jeppe tuodaan tuomioistuimen eteen, kädet selän taakse sidottuina. Ensimmäinen asianajaja astuu esiin ja lausuu seuraavan kanteen:)

ENSIM. ASIANAJAJA. Tässä on se mies, herra tuomari, jonka me todistajat näimme tunkeutuvan paroonin taloon, tekeytyvän sen isännäksi, esiintyen paroonin vaatteissa, ja komentavan hänen palvelijoitansa kuin tyranni. Ja koska tämä on ennen kuulumattoman julkea teko, niin vaadimme paroonin puolesta, että miestä erityisellä tavalla ankarasti rangaistaan, muille väkivallantekijöille varoittavaksi ja peloittavaksi esimerkiksi.

TUOMARI. Onko se totta, mistä sinua syytetään? Sano suoraan, mitä sinulla on puolustukseksi mainittavaa. Sillä emme tahdo tuomita ketään ilman kuulematta.

JEPPE. Voi minua poloista! Mitä nyt sanoisin! Tunnustan ansaitsevani rangaistuksen. Mutta vaan siitä syystä, että join ne rahat, joilla minun olisi pitänyt ostaa saippuata. Tunnustan myöskin, että olen äskettäin ollut eräessä linnassa, mutta kuinka sinne tulin ja millä kurilla sieltä taas takaisin pääsin, siitä en tiedä mitään.

ENSIM. ASIANAJAJA. Nyt, herra tuomari, kuulette sen hänen omasta suustaan, että hän on juonut itsensä humalaan ja humalapäissään tehnyt kerrassaan kuulumattoman pahantyon. Nyt on vaan ratkaistava, voiko niin suuri pahantekijä puhdistaa itseään rikoksesta viittaamalla juopuneeseen tilaansa, jossa hän sen teki. Minun mielestäni ei. Sillä siinä tapauksessa ei huoruudesta eikä miesmurhastakaan voitaisi rangaista, jokainen hakisi silloin semmoisia verukkeita ja väittäisi rikoksen

tapahtuneen viinan vaikutuksesta. Ja vaikkapa hän voisi todistaakin olleensa juovuksissa, ei se hänen asiaansa paranna. Sillä laissa sanotaan: Kukin vastatsoon selvänä siitä, mitä hän on viinapäissään rikkonut. Kaikkihan muistavat, kuinka muuan semmoinen pahantekijä yksinkertaisuudessaan tekeytyi suureksi herraksi; vaan hänen yksinkertaisuutensa ja typeryytensä ei voinut pelastaa häntä kuolemasta. Sillä rangaistus on olemassa vaan muille varoitukseksi. Kertoisin koko jutun, ellen pelkäisi viivyttäväni sillä oikeuden istuntoa.

TOINEN ASIANAJAJA. Kunnioitettava herra tuomari! Tämä asia on minusta niin kummallinen, etten saa sitä mahtumaan päähäni, vaikka todistajia olisi vielä enemmän. Yksinkertainen talonpoikako tunkeutuisi paroonin hoviin ja pukeutuisi itse herraksi, vaikka ei pysty jäljittelemään hänen muotoaan ja käytöstään? Kuinka hän saattoi päästä paroonin makuukamariin, kuinka hän saattoi pukeutua herran vaatteisiin, niin ettei kukaan sitä huomannut? Ei, herra tuomari! Näkeehän sen, että se on vaan tuon miesparan vihamiesten omaa keksintöä. Toivon senvuoksi, että hänet vapautetaan.

JEPPE (Itkusilmin.) Jumala siunatkoon sinun kieltäsi! Minulla on palanen purutupakkaa housun taskussa, jos saan tarjota. Se kelpaa kyllä kunnan miehen poskeen pantavaksi.

TOINEN ASIANAJAJA. Pidä vaan tupakkasi, Jeppe! En puhu puolestasi lahjojen ja antimien vuoksi, vaan pelkästä kristillisestä lähimmäisrakkaudesta.

JEPPE. Anteeksi, herra prokuraattori! En olisi luullut teidän joukossanne olevan yhtään niin rehellistä miestä.

ENSIM. ASIANAJAJA. Mitä arvoisa virkaveljeni esittää tämän pahantekijän puolustukseksi, perustuu vaan arveluihin. Tässä ei ole kysymys siitä, onko mahdollista, että sellaista tapahtuu vai ei, vaan niin hyvin vieraatmiehet kuin syytetyn oma tunnustus ovat näyttäneet asian toteen.

TOINEN ASIANAJAJA. Mitä joku peloissaan ja hämmästyksissään tunnustaa, ei ole tunnustukseksi luettava. Minusta olisi senvuoksi parasta antaa tuolle yksinkertaiselle miehelle ajattelemisen aikaa ja kysyä häneltä sitten asiaa uudelleen. Kuules Jeppe! Ajattele tarkoin, mitä sanot; tunnustatko tehneesi sen, mistä sinua syytetään?

JEPPE. En. Vakuutan lujimmalla valallani, että kaikki se on sulaa valhetta, mitä tässä äsken tunnustin; sillä en ole kolmeen päivään liikahtanutkaan kotoani.

ENSIM. ASIANAJAJA. Herra tuomari! Minun mielestäni ei ketään pitäisi laskea puhdistusvalalle, joka ensin vierasten miesten ja sitten omain tunnustustensa kautta on jo todistettu syylliseksi.

TOINEN ASIANAJAJA. Mutta minun mielestäni pitäisi.

ENSIM. ASIANAJAJA. Mutta minun mielestäni ei.

TOINEN ASIANAJAJA. Mutta kun asia on niin kummallista laatua.

ENSIM. ASIANAJAJA. Tässä ei auta mitkään mutkat todistajia ja tunnustusta vastaan.

JEPPE (Itsekseen.) Voi jospa saisin nuo lainlukijat tukkanuottasille, niin sill'aikaa minä ottaisin tuomarin kouriini ja lölyyttäisin häntä niin, että hän unohtaisi sekä lait että asetukset.

TOINEN ASIANAJAJA. Mutta kuulkaa, herra virkaveljeni! Vaikka teko tunnustetaankin, niin ei mies kuitenkaan ole rangaistusta ansainnut; sillä eihän hän ole talossa mitään pahaa tehnyt, ei murhaa eikä varkautta.

ENSIM. ASIANAJAJA. Ei se tähän kuulu! *Intentio furandi* on sama kuin *furatio*.

JEPPE. Puhu meidän maan kieltä, nokitonttu, niin kyllä täältä vastauksen saat.

ENSIM. ASIANAJAJA. Sillä saatiinpa hänet kiinni varkausaikeissa tai vasta sen jälkeen, kun hän on varkauden tehnyt, niin hän on varas kummassakin tapauksessa.

JEPPE. Voi armollinen tuomari! Mielelläni menisin hirteen, jos tämä prokuraattori hirtettäisiin viereeni.

TOINEN ASIANAJAJA. Älä lörpöttele semmoista, Jeppe; sillä turmelet vaan oman asiasi.

JEPPE. No, miks'ette te sitten sano vastaan. (Itsekseen.) Hän seisoo tyhjänä kuin pässi.

TOINEN ASIANAJAJA. Mutta todistakaa tämä *furandi propositum!*

ENSIM. ASIANAJAJA. *Quicumque in aedes alias noctu irrumpit, tamquam fur aut nocturnus*

grassator existimandus est; atqvi reus hic ita, ergo — — —

TOINEN ASIANAJAJA. *Nego majorem, quod scilicet irrumperit.*

ENSIM. ASIANAJAJA. *Res manifesta est, tot legitimis testibus extantibus, ac confitente reo.*

TOINEN ASIANAJAJA. *Quicumque vi aut metu coactus fuerit confiteri — — —*

ENSIM. ASIANAJAJA. No missä on se *vis*? Missä on se *metus*? Te vaan väänthelette lakia.

TOINEN ASIANAJAJA. Tepä sitä tässä väänthelette.

ENSIM. ASIANAJAJA. Sitä älköön yksikään kunnian mies tulko minulle sanomaan.

(Tarttuvat toistensa rintapieliin ja Jeppe karkaa takaapäin ja repii tekotukan pois ensimmäisen asianajajan päästä.)

TUOMARI. Kunnioitusta tuomioistuimelle! Lopettakaa, jo riittää. (Lukee tuomion.) Koska Jeppe Niilonpoika ja Jepen pojanpoika sekä polkeettomien todistajien että myös oman tunnustuksensa kautta on todistettu syylliseksi siihen, että hän on tunkeutunut paroonin hoviin, pukenut päällensä paroonin vaatteet ja kohdellut pahasti hänen palvelijoitansa, tuomitaan hän myrkyllä kuoletettavaksi ja, kun henki on hänestä lähtenyt, hänen ruumiinsa ripustettavaksi hirsipuuhun.

JEPPE. Voi voi, armollinen herra tuomari! Eikö ole mitään armahdusta?

TUOMARI. Ei ole. Tuomio on pantava viipymättä täytäntöön silmiäni edessä.

JEPPE. Voi voi, enkö voisi saada ensin rypyn viinaa, ennenkuin minulle juotetaan myrkkyä, että voisoin kuolla urhoollisemmin?

TUOMARI. Se voidaan kyllä myöntää.

JEPPE (Juo kolme lasillista paloviinaa, lankee taas polvilleen ja kysyy:) Enkö voisi saada vielä armoa?

TUOMARI. Et, Jeppe! Nyt se on jo liian myöhäistä.

JEPPE. Voi, ei se vielä ole liian myöhäistä. Voihan tuomari peruuttaa tuomionsa ja sanoa, että hän tuli ensi kerralla tehneeksi väärän tuomion. Useinhan semmoista sattuu; sillä me olemme erehtyväisiä kaikki tyyni.

TUOMARI. No muutaman hetken kuluttua saat itse tuntea, että se on liian myöhäistä; sillä olet jo juonut myrkkyä viinan seassa.

JEPPE. Voi minua onnetonta! Olenko jo juonut myrkkyä viinan seassa? No hyvästi siis, Nilla! Vaikka et sinä heittiö ole ansainnut minulta jäähyväisiä. Hyvästi nyt, Joonas, Niilo ja Risto poikaseni! Hyvästi, Martta tyttöseni! kullannappuseni! Sinun isäsi ainakin tiedän itse olevani, sillä sinut tehtiin, ennenkuin lukkari tänne tuli. Ja sinä tulitkin ihan isääsi, me olemme niin toinen toisemme näköiset kuin kaksi vesipisaraa. Hyvästi laukkitammani! Ja kiitoksia joka kerrasta, minkä olen selässäsi istunut. Sinä olet ollut minulle rakkain kaikista luontokappaleista, lukuunottamatta omia lapsiani. Hyvästi Musti! Sinä uskollinen koirani ja ovenvartiani! Hyvästi Murri, mun musta kissani! Hyvästi härkäni, lampaani, sikani! ja paljon kiitoksia hyvästä seurasta ja kaikista niistä päivistä, mitkä olemme yhdessä eläneet. Hyvästi — Oo, en jaksa enää, ruumiini tuntuu niin raskaalta ja hervottomalta.

(Lankee hervottomana maahan ja jää makaamaan.)

TUOMARI. Kaikki hyvin. Unijuoma on tehnyt tehtävänsä, hän nukkuu kuin kivi. Ripustakaa hänet nyt hirteen, mutta varokaa, ettei hän siinä millään tavoin loukkaudu ja että nuora tulee hyvästi kainalojen alle. Saammepa nähdä, mitä hän tekee, kun hän herää ja huomaa olevansa hirressä.

(Kantavat Jepen pois.)

VIIDES NÄYTÖS.

Ensimmäinen kohtaus.

(Jeppe hirressä riippumassa.) NILLA. JEPPE. TUOMARI.

NILLA. (Repii tukkaansa, lyö rintaansa ja huutaa:) Voi voi, hyvä isä! Pitääkö minun nähdä hurskas mieheni noin häpeällisesti hirsipuussa? Voi, rakas Jeppekulta! Anna minulle anteeksi, mitä olen sinua vastaan rikkonut. Voi voi, nyt herää omatuntoni; nyt — mutta liian myöhään — kadun tylyyttäni ja kovuuttani sinua kohtaan; nyt vasta sinua kaipaam, nyt vasta älyän, millaisen siivon miehen olen kadottanut. Jospa voisin pelastaa sinut kuolemasta omalla verelläni ja hengelläni!

(Pyyhkii silmiään ja itkee katkerasti. Sillä välin on unijuoman vaikutus lakannut ja Jeppe herää jälleen eloon, ja näkee riippuvansa hirressä, kädet selän taakse sidottuina, kuulee vaimonsa valittavan ja lausuu hänelle:)

JEPPE. Älä itke, rakas eukkoni! Tätä tietä meidän kaikkien on kuljettava. Mene kotiisi ja hoida talosi ja pidä huoli lapsistani. Punaisesta mekostani saat teettää takin pikku Ristolle. Tähteestä saa Martta itsellensä myssyn. Pidä ennen kaikkea silmällä, että laukkitammani tulee hyvästi ruokituksi, sillä minä olen rakastanut häntä veljellisellä rakkaudella. Ellen olisi kuollut, puhuisin sinulle paljon muutakin.

NILLA. Herra Jumala! Mitä tämä on? Mitä kuulenkaan? Voiko kuollutkin puhella?

JEPPE. Älä pelkää, Nilla! En minä tee sinulle mitään pahaa.

NILLA. Rakas Jeppekulta! Kuinka voit puhua, vaikka olet kuollut?

JEPPE. En tiedä itsekään, kuinka se on mahdollista. Mutta kuule, sydänpäpyseni, juokse nyt kuin ukonnuoli ja tuo minulle kahdeksalla killingillä viinaa, sillä minua janottaa nyt vietävämmiin kuin elossa ollessani.

NILLA. Hyi, sinä elukka, sinä riivattu! sinä myrkyllinen juopporatti! Etkö saanut eläissäsi viinaa kyllin särpiä? Vieläkö sinua kanaljaa nytkin janottaa, vaikka olet kuollut? Sinäpä olet aika sika.

JEPPE. Sule nyt suusi, riivattu! ja juokse heti hakemaan viinaa. Jos et sitä tee, niin tulenpa, lempo ollen, joka yö tupaasi kummittelemaan. Nyt en enää pelkää mestari Eerikkiä, sillä ruumiini on kaikille iskuille tunnoton.

(Nilla juoksee kotiin hakemaan mestari Eerikkiä, palaa takaisin ja antaa Jepelle selkään.)

JEPPE. Ai ai ai! Lopeta jo, lopeta jo, hyvä Nilla, muuten pieksät minut uudelleen kuoliaaksi, ai ai ai!

TUOMARI. Kuules, akka! Älä lyö häntä enään. Rauhoituhan, niin me sinun tähtesi annamme miehellesi anteeksi hänen rikkomuksensa ja tuomitsemme hänet uudelleen henkiin.

NILLA. Ei, ei, arvon herra! Antakaa hänen vaan riippua siinä, sillä hän ei ansaitse enää päästä elämään.

TUOMARI. Hyi sinua, akan ruoja! Pötki tiehesi siitä tai me ripustamme sinut hirteen miehesi viereen.

(Nilla juoksee matkoihinsa.)

Toinen kohtaus.

JEPPE. OIKEUSISTUIN.
(Jeppe lasketaan alas hirsipuusta.)

JEPPE. Armollinen herra tuomari! Onko se totta, että minä elän taas? Tai ehkä minä vaan kummittelen?

TUOMARI. Sinä olet ihan ilmielävä. Sillä se oikeusistuini, joka on tuominnut sinut kuolemaan, voi myös tuomita sinut jälleen eloon. Etkö sitä ymmärrä?

JEPPE. En totta vie minä sitä ymmärrä, vaan luulen kulkevani täällä kummittelemassa.

TUOMARI. Sinua narria! Helppohan tuo nyt on ymmärtää. Jos joku ottaa sinulta jotakin, niin tietysti hän voi myös antaa sen sinulle takaisin.

JEPPE. No, mutta antakaas, kun minä lystikseni vedän teidät hirteen, niin saammepa nähdä, tokko minä voin sitten tuomita teidät jälleen eloon.

TUOMARI. Se ei käy laatuun, sillä et sinä ole mikään tuomari.

JEPPE. Mutta olenko minä sitten elossa taas?

TUOMARI. Olet, olet.

JEPPE. Ja enkö kummittele?

TUOMARI. Et suinkaan.

JEPPE. Enkä liiku mörkönä?

TUOMARI. Et tietysti.

JEPPE. Että minä siis olen sama Jeppe Niilonpoika kuin ennenkin?

TUOMARI. Aivan sama.

JEPPE. Etten minä ole mikään öinen haamu?

TUOMARI. Et laisinkaan.

JEPPE. Vannotteko valallanne, että se on totta?

TUOMARI. Sen vannon, että sinä olet ilmielävä.

JEPPE. Vannokaa siis kautta metsänpeikon, että se on totta.

TUOMARI. No, usko sinä vaan meidän sanaamme ja ole meille kiitollinen, kun olemme armahtaneet sinua ja tuominneet sinut jälleen eloon.

JEPPE. Jos ette itse olisi minua hirteen vetäneet, niin mielelläni olisin teitä kiittänyt, kun päästitte minut maahan takaisin.

TUOMARI. Ole rauhassa, Jeppe! Ja ilmoita meille, jos akkasi sinua tästälähtien pieksää, kyllä me siihen keinon keksimme. Tuossa sinulle 4 riksiä, joilla voit hankkia itsellesi pienet ilot, ja muista juoda meidänkin maljamme.

(Jeppe suutelee antajan kättä ja kiittää. Oikeusistuin poistuu.)

Kolmas kohtaus.

JEPPE. (Yksin.) Olen elänyt jo puolisen sataa vuotta, vaan en ole ikinä nähnyt niin paljon kummaa kuin näinä kahtena päivänä. Ne on saakelin sekavia asioita, kun oikein ajattelen: tunnin verran juopuneena talonpoikana, toisen tunnin paroonina, toisen taaskin talonpoikana, ja milloin kuolleena, milloin elävänä hirsipuussa, joka on kaikista kummallisinta. Mutta kenties käykin niin, että kun eläviä ihmisiä hirtetään, niin ne kuolevat, mutta kun kuolleita hirtetään, niin ne virkoovat jälleen eloon. — — Luulenpa, että tämän jälkeen viinaryyppy maistuu suloiselta. Hei! Jaakko suutari! Tule ulos!

Neljäs kohtaus.

JAAKKO SUUTARI. JEPPE.

JAAKKO. Tervetultua takaisin kaupungista! Saitkos saippuaa akallesi?

JEPPE. Lurjus! Etkö tiedä, kenen kanssa puhut. Hattu pois päästäsi! Sillä sinä olet vaan nulikka semmoisen miehen rinnalla kuin minä olen.

JAAKKO. En kärsisi muilta tuollaisia sanoja! Mutta sinä Jeppe suot toki joka päivä jonkun killingin minulle, senvuoksi en puheitasi niin tarkoin punnitse.

JEPPE. Hattu pois päästäsi, senkin rajasuutari, sanon minä!

JAAKKO. Mitä sinulle sitten on matkalla tapahtunut, kun olet muuttunut noin koppavaksi?

JEPPE. Tiedä, että minä olen riippunut hirressä sen jälkeen kun viimeksi kanssasi juttelin.

JAAKKO. Eihän tuo mitä niin merkillistä. Minä en ollenkaan kadehdi onneasi. Mutta kuules, Jeppe! Missä oluttuopin tyhjennät, siihen myöskin pohjasakat karista; mutta sinä juot itsesi humalaan muualla ja tulet sitten minun talooni riitaa rakentamaan.

JEPPE. Hattu pois päästäsi ja heti, sinä lurjus! Etkö kuule, kuinka taskussani helisee?

JAAKKO (Pistää hatun kainaloonsa.) Herran poika! Mistä olet saanut niin paljon rahaa?

JEPPE. Parooninvirasta. Kerronpa sinulle, mitä minulle on tapahtunut; mutta anna minulle ensin lasillinen simaa, sillä arvoni ei salli minun nyt särpiä Tanskan viinaa.

JAAKKO. Maljasi, Jeppe!

JEPPE. Nyt kerron sulle kaikki, mitä minulle on tapahtunut. Kun läksin luotasi, vaivuin sikeään uneen. Kun heräsin siitä, olin parooni ja join itseni uudestaan humalaan kanaljasäkin viiniä. Kun juovuin kanaljasäkistä, heräsin taas tässä piharikoilla, painuin uudelleen uneen siinä toivossa, että nukkumalla taas pääsisin parooninvirkaan. Mutta huomasin, ettei se temppu aina vetele, sillä akkani herätti minut mestari Eerikillään ja talutti minut tukkapäästä tupaan, osoittamatta pienintäkään kunnioitusta minun äskeiselle arvolleni. Tupaan tultuani sain semmoiset potkut takapuoleeni, että lensin päistikkaa taas ulos ja näin ympärilläni joukon otakiiniläisiä murjaaneja, jotka tuomitsivat minut pois päiviltä ja tappoivat minun rotanmyrkyllä. Kuoltuani minut hirtettiin, ja sitten kun olin hirtetty, virkosin minä taas eloon, ja sittenkun olin henkiin herännyt, sain minä neljä riksiä. Semmoinen on seikka, mutta kuinka se oikeastaan kävi, sen jätän sinun selitettäväksesi.

JAAKKO. Ha-ha-ha! Kylläpä sinä olet nähnyt unta, Jeppe.

JEPPE. Ellei minulla olisi nämä neljä riksiä taskussa, niin luulisinpä itsekkin, että se oli vaan unennäköä. Jaakko, anna minulle vielä naukku! En viitsi enää ajatella kaikkia näitä hullutuksia, vaan juon itseni pätkään.

(Pitävät aika melua, ryypiskellen ja nauraen.)

JAAKKO. Terveeksi, herra parooni! Ha-ha-haa!

JEPPE. Etpä taida sitä oikein käsittää, Jaakko?

JAAKKO. En, vaikka seisaisin pääläellani.

JEPPE. Kuitenkin se saattaa olla täyttä totta, sillä sinä olet pöllöpää etkä ymmärrä niitä, kuin salatut ovat.

Nauravat ja laulavat:

Krouviin läksin mä ja krouviin läksit sä, meillä oli tyttöjä mukana. Hai tuttan juu. Sitten tuu. Sitten tuli pojat heitä halaamaan.

Viides kohtaus.

MAUNU. JEPPE. JAAKKO.

MAUNU. Ha-ha-ha! Nyt saatte kuulla saakelin lystin jutun, joka on tapahtunut eräälle Jeppe Niilonpojalle. Hänet löydettiin juovuksissa makaamasta tiepuolella, puettiin toisiin vaatteisiin ja vietiin paroonin kartanoon, pantiin herran parhaaseen sänkyyn ja uskoteltiin, että hän on parooni, kun hän heräsi unestaan. Sitten hänet juotettiin taas uudestaan humalaan ja puettiin omiin vanhoihin ryysyihinsä ja kannettiin takaisin rikkatunkiolle. Kun hän sitten heräsi, niin hän luuli olleensa taivaassa. Olin nauraa itseni kuoliaaksi, kun kuulin voudin väeltä tämän jutun. Antaisinpä, totta vie, kokonaisen taalerin, jos saisin nähdä tuon narrin, ha-ha-ha!

JEPPE. Paljonko minä olen velkaa Jaakko?

JAAKKO. Kaksitoista killinkiä.

(Jeppe sukii suutansa ja luikkii häpeissään tiehensä.)

MAUNU. Miksi tuo mies niin äkkiä läksi tiehensä?

JAAKKO. Se oli juuri sama mies, jolle tehtiin se hauska kepponen.

MAUNU. Vai se se oli! No sitten minä juoksen sen perästä. Jeppe hoi! Kuulehan! Millaista on elämä toisessa maailmassa?

JEPPE. Laske minut rauhaan.

MAUNU. Miks'et ollut siellä kauemmin?

JEPPE. Mitä se sinuun kuuluu?

MAUNU. No, kerrohan meille toki jotakin matkastasi.

JEPPE. Anna minun mennä, sanon minä; muuten sinulle käy pahasti.

MAUNU. Hoi, Jeppe! Olen niin utelias kuulemaan siitä jotakin.

JEPPE. Apua, apua, Jaakko suutari! Sallitko sinä, että minulle tehdään väkivaltaa talossasi?

MAUNU. Enhän minä mitä pahaa tee. Kysyn vaan sinulta, Jeppe, mitä näit toisessa maailmassa.

JEPPE. Hoi, hoi, auttakaa, auttakaa!

MAUNU. Etkö nähnyt ketään esi-isistäni siellä?

JEPPE. En; sinun esi-isäsi taisivat olla siinä toisessa paikassa, johon toivon sinun ja muiden koirien joutuvan kuoltuansa.

(Riistäytyy irti ja pötkii pakoon.)

Kuudes kohtaus.

PAROONI. SIHTEERI. KAMARIPALVELIJA. KAKSI LAKEIJAA.

PAROONI. Ha-ha-ha! Sepä vasta juttu, jota ei rahalla osteta. En olisi uskonut, että se niin mainiosti luonnistuu. Jos voit keksiä minulle vastakin huvituksia, Eerikki, niin pääsetpä korkeimpaan suosiooni.

EERIKKI. Ei, armollinen herra! En uskalla useammin ilveillä tällä lailla. Sillä jos hän olisi lyönyt teitä, niinkuin hän uhkasi, olisi siitä tullut ruma murhenäytelmä.

PAROONI. Se on kyllä totta. Sitä jo pelkäsinkin. Mutta olinpa niin ihastunut juoneen, että ennen olisin ottanut selkääni, melkeinpä olisin ennen antanut hänen vetää minut hirteenkin, kuin olisin ilmaissut kujeemme Jepelle. Etkö sinä ole samaa mieltä, Eerik?

EERIK. Enpä niinkään, teidän armonne. Olisi vähän kummallista, jos joku antaisi hirttää itsensä noin vaan leikin päiten. Se leikki kävisi liian kalliiksi.

PAROONI. Vielä mitä. Semmoistahan sattuu joka päivä. Jollei nyt ihan täsmälleen, niin jotenkin samoin päättää monikin päivänsä ihan turhan takia. Esimerkiksi: jos joku on luonnostaan heikko ja aavistaa menettävänsä henkensä ja terveytensä liialla juomisella, niin hän kuitenkin rasittaa omimistansa ja panee henkensä ja terveytensä alttiiksi usein yhden ainoan illan huijin vuoksi. Taikka sitten toisella tavoin: Turkin suurvisiirit kuristetaan tavallisesti hirttämällä, muutamat samana päivänä, jolloin he pääsevät visiiriksi, toiset taas muutaman päivän kuluttua; ja kuitenkin kiirehtivät kaikki kiihkeästi visiirinvirkaan, ikäänkuin heidän mielensä tekisi vaan hirteen korkea arvonimi kaulassa. Tai sitten vielä toisella tavoin: Upseerit uhraavat mielellään toinen toisensa hengen ja sielun, saavuttaakseen sankarimaineen ja mittelevät turhan päiten miekkojansa etevämpiensä kanssa, joiden he tietävät ihan varmaan suistavan tottumattoman vastustajan surman suuhun. Luulempa myös, että on monta sataa rakastunutta, jotka yhden ainoan yön ilosta möisivät mielellään henkensä aamun tultua. Piiritystilaisuuksissa nähdään sotamiesten joukottain karkaavan riveistä ja rientävän piiritettyihin kaupunkeihin, joiden he tietävät pian antautuvan, ja elääkseen iloisesti yhden päivän, he antavat hirttää itsensä seuraavana. Toinen ei ole toistansa vakavampi. Muinaisaikoina nähtiin filosofienkin syöksyvän surman suuhun ainoastaan senvuoksi, että heitä sitten kuoleman jälkeen ylistettäisiin. Sentähden arvelen, että sinäkin, Eerik, olisit ennemmin antanut vetää itsesi hirteen kuin turmellut tämän ihanan historian.

* * * * *

Sen, lapsukaiset, näemme tästä tarinasta:
on yhtä vaarallista äkkikunniasta
osalliseksi tehdä rahvas alhainen,
kuin sortaa sitä, min vei kunto maineeseen.
Jos tyhmät talonpojat, sällit pääsee mahtiin,
niin pian valtikkakin keikkuu piiskan tahtiin,
jää hallinto kaikk' käsiin tyrannin
ja Nerot pääksi nousee pikkukyliinkin.
Nuo hirmuvaltiat ne tuskin käytti
miel'valtaa moista kuin tää Jeppe näytti.
Ol' ilman tutkintoa hänen käskynään:
ken mieltä myöten ei, se piestään, hirtetään.

Me emme senvuoks aurankurjest' aikanamme
nyt enää ota korkeit' esivaltojamme;
ois siinä kohden vanha tottumus
vapauden sorto sekä kukistus.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK JEPPE NIILONPOIKA ELI TALONPOJAN
IHMEELLISET SEIKKAILUT ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project

Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in

creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation’s website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.